B.129.

Orate pro Johanne Amelonck

Duenty B M Pairs ord S. Aug.

Prologus

Incipit prologus cuiusdam deuoti viri ordinis Carthusiensis in tractatulum sequentem peccatoribus et mundi amatoribus utilissimum Qui aureum speculum peccatricis anime intitulatur

Vanitas vanitatum et omnia vanitas dixit ecclesiastes Quoniam ut ait egregius doctor beatus Gregorius Non est deo acceptabilius sacrificium quam animarum zelus siue amor Ideo ex diuersis auctoritatibus ecclesiasticorum doctorum presentem tractatulum in unum collegi ut peccatrix anima deuias per has sanctas auctoritates et admonitiones ad viam veritatis et iusticie unde sicut ouis que perierat multum errauit spiritu sancto aspirante iam diuinitus reuocetur Et ut statum suum cognoscens periculosum erroneum et immundum tacta dolore intrinsecus ad deum se conuertat · conuersus penitentiam agat · ac si tandem cum omnibus sanctis vitam eternam obtineat · Siquidem ut dicat Crisostomus · Nunc precipue multis illudit vanitas vanitatum et omnia vanitas Hunc versiculum si saperent qui in diuicijs et delicijs versantur in parietibus omnibus et vestibus suis scriberent · in domo · in ianuis · in ingressibus · et ante omnia in consciencijs suis · ut semper eum oculis cernerent et corde sentirent · quia

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

quidem multe sunt facies multe ymagines fal
se que decipiunt incautos Oportet ergo cotidie
istud salutare carmen in prandijs in cenis et i
omni conuentu vnuquisque proximo suo canere et a
proximo libenter audire quia vanitas vani
tatum et omnia vanitas preter amare deum et illi soli
seruire Hec crisostomus Continebit autem presens
tractatulus septem capitula iuxta septem ferias
ebdomade Ita ut peccatrix anima peccatis de
turpata qualibet die speciale capitulum tamquam
nouum speculum accipiet in quo faciem suam con
sideret Primum capitulum erit de utilitate et mi
seria hominis Secundum de peccato in communi et quantum
per peccatum incurrimus spiritualia detrimenta
siue dampna Tercium de penitencia cito facien
da Quartum de mundo fugiendo Quintum de ca ...et odiendo
ducis mundi diuicijs et falsis eius honoribus
potencijs dignitatibusque contempnendis Sex
tum de morte semper et ubique timenda et exspectan
da Septimum et ultimum erit de gaudijs para
disi et penis inferni Explicit prologus

Speculum peccatricis anime feria Secunda De
vilitate et miseria hominis Capitulum primum

Verba iheremie prophete Quare de
vulua matris egressus sum ut uiderem
laborem et dolorem et consumerentur in confu
sione dies mei Si talia loquitur de se ille quem
sanctificauit deus in utero matris sue qualia loquitur

de me quem mr mea genuit in pcco · Bernardo · *no diliget vale codicio de humana* [?]
Stude cognoscere teipm quia multo melior et lau
dabilior es si teipm cognoscas qz si te neglecto
cognoveris cursus sidez · vires herbaz · con
plectiones hoim naturas aialiu et haberes
oim celestiu et terrestriu sciam · Innocentius
papa tertius · Attende ergo diligent o homo
quid fuisti ante ortu · et quid es ab ortu usqz
ad occasum et quid eris post hanc · Profecto
fuisti spurcissimu sperma et vile semen cocep
tus in putredine carnis in fervore libidinis *O fragile non bene* [?]
in fetore luxurie et quod deterius est in labe
peccati · Sed attende quo cibo in utero matris nu
tritus sis · Profecto sanguine menstruoso qui
cessat in femia post conceptu ut ex eo nutriatur
conceptus in utero · Quiquide sanguis fertur
esse tam detestabilis et immundus ut eius contactu
fruges no germinet · arescant arbusta · moria
tur herbe · amittant arbores fetus · si canes inde
comederit in rabie efferut · Postea ploras et *no bn insita* [?]
eiulans traditus es hui mundi exilio ad labo
rem timorem et dolorem et qd gravius est ad
mortem · Formavit igit dns deus homine de
limo terre que ceteris indignior est elementis
Planetas fecit et stellas ex igne · Flatus et ventos
fecit ex aere · Pisces et volucres fecit ex aqua ·
hoies et iumeta fecit de terra · Considerans igi
aquatica te vile invenies · considerans aerea te

viliorē agnosces Considerans igitur te vilissim
īputabis. Nec valebis te parificare celestibus
nec audebis te pferre terrenis quia paue te
iumētis īueniēs similem recognosces Unus est
enī hoīm et iumētorū interitus et equalis v
triusqz condicio cū nichil habeat homo amplius
iumēto. de terra orta sūt et in terrā pariter
revertentur. vba sūt ista nō cuiuslibet homīs. s
sapiētissimi salomonis ¶ Hic ergo homo qntū
cūqz nobilis diceris ad huc mūdū venisti nec
memor es qm vilis origo tui Forma fauor ppli
feruor iuuenilis opesqz Subripuere tibi noscē
quid sit homo ¶ Nūc attende scdō o homo qd
es Audi de hoc stellā doctor augustinū ita de
sepō dicentē heu miser quid sum ego. Sū vas
sterquilinij concha putredinis plenus fetore
et horrore cecus. paup. nudus. plurimis neces
sitatibus sbditus. ignoras introitū et exitū
meū. miser et mortalis. cuius dies sicut umbra
ptereunt cuius vita sicut luna euanescit sicut
flos in arbore crescit et statī marcescit. Sum
terra miserie. filius ire vas aptū in cōtumelia
genitus p immūdiciā viues in misēia morituꝰ
in angustia ¶ Itē Bernhardus Quid aliud est ho
qm̄ sperma fetidū. saccus stercor cibus vmiū.
Si diligēt cōsideres quid p os et nares ceterosqz
corpis tui meatus egrediatur vilius sterqlinī
nūqz vidisti. Uilis cōdicionis humane indiget

nitas herbas et arbores investiga ille de se pro
ducunt flores frondes et fructus et tu de te lendes
pediculos et lumbricos Ille de se fundunt oleum vinum
et balsamum et tu de te sputum urinam et stercus
Ille de se spirant suavitatem odoris et tu de te red
dis abhominationem fetoris Qualis est arbor
talis est fructus eius Non enim potest arbor ma
la fructus bonos facere Quid est enim homo
secundum formam nisi arbor eversa cuius radices sunt
crines truncus est capud cum collo stipes est pec
tus cum aliis rami sunt ulne cum tibiis frondes
sunt articuli cum digitis Homo est folium quod a
vento rapitur et stipula que a sole siccatur
Unde beatus Job ait Homo natus de muliere
brevi vivens tempore repletur multis miseriis
qui quasi flos egreditur et conteritur et fugit ve
lud umbra et numquam in eodem statu permanet
Hinc et deus inquit ad hominem Cinis es et
in cinerem reverteris Et Job dicit domino Meme
to queso quod sicut lutum feceris me et in pulue
rem reduces me Quid ergo lutum superbis
de quo pulvis extolleris unde cinis gloriaris
cuius conceptio culpa est nasci pena labor vita
necesse mori Cur carnem tuam preciosis rebus in
pinguas et adornas quam post paucos dies
vermes devoraturi sunt in sepulcro animam
vero tuam non ornas bonis opibus que deo pre
sentanda est et angelis in celis Quare animam
tuam vilipendis et ei carnem preponis Domina

ancillari · et ancillā ornari magna abusio est
O aīā habes inimicū domesticū amicū aduer
sariū · qui malū pro bono reddit · et sb spē ami
cicie crudelior existens inimicus · Hic hostis e
caro tua infelix et misera · multū tamē tibi
dilecta hanc tu pauisti inimicū pessimū tot
te erexisti · hanc tu ornasti hostē crudelissimū
contra te armasti · hanc tu foris varijs et pre
ciosis indumentis induisti · intus oībus celesti
bus ornamentis te spoliasti ¶ Considera tercio
attente o pctor · quid eris post hanc vitā · eris
reuera cadauer miserū et putridū et cibus
vermiū · Inspice sepulchra eoꝝ qui morte cor
poris hinc exierunt et nichil inuenies ī eis nisi
cinerē et vermē et fetorē et horrorē · Qđ tu
es illi fuerunt et qđ ipi sunt tu eris · Homines
fuerunt sicut tu · comederunt · biberunt · riserunt ·
duxerunt in bonos dies suos · et in puncto ad
inferna descenderunt · Hic caro eoꝝ vermibus
et illic aīā eoꝝ ignibus deputatur · donec rur
sus infelici collegio colligati sempiternis inuol
uatur incendijs qui socij fuerunt ī vicijs · Una
namqꝫ pena implicat quos vnus amor ī crimine
ligat · Quid profuit illis inanis glīa · breuis
leticia · mundi potencia · carnis voluptas · false
diuicie magna familia et mala concupia · vbi
risus ubi iocus ubi iactancia · ubi arrogancia ·
De tanta leticia quanta tristicia · post tantillam

voluptate· tã grauis miseria· de illa exultacõe
ceciderunt in grãdẽ ruinã et magna tormẽtã
Quidq̃d illis accidit· tibi accidẽ pot'· qz homo
es homo ex humo· limus de limo· De terra es
et de t'ra viuis· et in terrã reuerteris qn̄do ve
niet dies ultima que subito veniet et forsitan ho
die erit· Certũ est enĩ quia morieris sed incertũ
qn̄do· aut quõ uel ubi· quoniã mors ubiq3 te
exspectat· tu quoq3 si sapiẽs fueris ubiq3 eã ex
spectabis ¶ De hijs eciã mundi amatoribus sic
dicit ysidorus· Dilectissimi pensare debemus
q̃ breuis est mundi felicitas· q̃ modica est hui9
sc̄li gloria· q̃ caduca et fragilis est temporal
potẽcia· Dicat qui potest ubi sunt reges ubi
p̄ncipes· ubi Imperatores ubi rex locupletes ubi
potẽtes sc̄li· ubi diuites mundi· qi vmb'a trãsi
erunt et uelud sompniũ euanuerunt· q̃runt et non
sunt ¶ Quid dicem9 ad hec· Reges obierunt et
p̄ncipes mortui sunt· Multi tamẽ putãt diu
viuere et quasi nunq3 morti cadẽ de p̄nti vita·
Certe nõ sic impij non sic Vos aut sicut hoĩes
moriemini et sicut vnus de p̄ncipibus cadetis
¶ Ad huc de condicioẽ hominis post morte sic
dicit btũs Bernard9· Quid fetidius homib9
post morte· huano cadauere quid horribilius
mortuo homine cui9 in vita erat gratissimus
ãplexus fit in morte horribilissim9 aspectus
Quid ergo prosunt diuicie quid delicie· quid
honores· diuicie nõ liberant a morte nec delicie

a vermibus / nec honores a fetore / Iste dicit Crisostomus de eodem sic. Quid profuit illis qui in luxuria torpentes et in presentis vite voluptatibus usque ad diem ultimum permanserunt / intuere nunc sepulchra eorum / unde si est aliquid iactantie vestigium in eis. Si aliqua divitiarum uel luxurie signa cognoveris. Requere ubi nunc vestes et ornamenta pulcherrima. ubi nunc spectaculorum voluptas. ubi assecla rum turbe. et dominorum cessat opulentia. Risus iocus et immoderata atque effrenata leticia. quo abiit quo recessit. Ubi illa nunc. et ubi ipsi. Quis finis utrorumque. Intuere diligenter et attende proprius ad singulorum sepulchra. vide cineres solos et fetidas vermium reliquias et verecundare. hunc tamen eorum esse finem etiam si in letitias et delicijs etiam si in labore et continentia transegerunt hanc vitam. Ecce dilectissime michi iam legisti iam audisti in hoc capitulo ex verbis doctorum sanctorum quid fuisti ante ortum. quid es in presenti vita / et quid eris post hanc vitam. Utinam circa hec tria unquam meditatione verseris. Infelices quippe filij ade omissis veris et salutaribus studijs caduca potius et transitoria querunt. Sed tu carissime ruminatis in corde / vilitate tua et miseria / secundum exteriorem hominem sectare humilitatem / fuge superbiam. scies quod superbia est signum quo diabolus suos ab alijs distinguit

Unde Job Ipse est rex sup oēs filios supbie · Ubi
Gregorius · Evidentissimū signū reprobo⁊ super
bia electo⁊ humilitas qd si quis habeat cognos
catur sub quo rege sit ut militet scz utr⁊ sub
rege xpo an diabolo · Ysidorus Via superba
a deo delinquitur et fit demonū habitaculū
Ecci^a · x^o · Odibilis deo et hominibus supbia ut
patet qr supbia luciferū de celo eiecit adā de
padiso reppulit pharaonē et exercitū eius
submersit Saul de regno eiecit Nabugodono
sor in bestiā trāsmutauit Pter supbiā An
thiochus male mortuus ē · Herodes ab ange
lo pcussus est · Speculū peccatricis a
nime feria tercia · De peccato in commu
et quantū per peccatū incurrimus spiritua
lia detrimēta siue dampna Capitulū 2m

Qui facit peccatū a dyabolo est qui pec
cat ab inicio · Scribitur in pma cano
nica Johis · iij^o · caplo Pctm est onus graue
qd celū nō sustinet · nec terra ultimo sustinebit
sed descēdet in infernū cū actore suo · Et scien
dū scdm Augustinū qd pctm est oē dictū uel
fctm uel cōcupitū cōtra legem dei · Debet aut
quilibet bonus xpianus qui saluari deside
rat summo studio et summa diligēcia oē pctm
vitare · et hoc precipue pter tria · videlicet
pmo quia deo summe displicet · Scdo qr demo
nibus valde placet · Tercio qr hoī summe nocz

Quarta tibi p(ri)mo o homo infelix peccator q(uo)d de
bes su(m)ma diligentia vitare pe(cca)t(u)m quia deo
creatori tuo su(m)me displicet ¶ Ad hoc s(e)c(un)d(u)m
debes cogitare quid deus fecerit p(ro)pter odiu(m) pec
cati · ipse e(n)im p(ro)pter pe(cca)t(u)m fere semel dissipavit
o(mn)ia op(er)a sua scilicet totu(m) mu(n)du(m) per diluviu(m)
vt h(abe)tur Gen · vij° · Alij aut(em) reges et pote(n)tes
in preiudiciu(m) inimicor(um) suor(um) depopula(n)t terras
cor(um) · deus aut(em) dissipavit t(er)ra(m) p(ro)pria(m) · quia pec
catu(m) intraverat t(er)ra(m) sua(m) ¶ Ite(m) deus no(n) solum
odio habet ip(su)m pe(cca)t(u)m · sed etia(m) quidq(ui)d pe(cca)t(u)m
tangit · Alij na(m)q(ue) ho(m)i(n)es p(ro)pter vinu(m) corruptu(m)
no(n) p(ro)iciunt in mare vasa aurea u(e)l arge(n)tea s(ed)
s(er)uant vasa et vinu(m) effundu(n)t · deus vero no(n) so
lu(m) pe(cca)ta s(ed) etia(m) vasa pe(cca)ti scilicet creaturas ra
tionales idest a(n)i(m)as ad ymagine(m) sua(m) factas
et suo p(re)cioso sanguine redeptas in odiu(m) pe(cca)ti pro
icit in occeano infernali ¶ Unde ut dicitur
sapie(ntie) · xiiij · Odio su(n)t deo impius et i(m)pietas
eius Un(de) deus no(n) habet ta(m) bonu(m) amicu(m) nec
in celo nec in terra que(m) no(n) haberet odio usq(ue)
ad morte(m) si i(n)ueniret i(n) eo uel vnu(m) pe(cca)t(u)m mor
tale Unde petrus licet ardencius amaret x(pistu)m
q(uam) ceteri ap(osto)li tame(n) xpus eu(m) co(n)dep(n)asset si
decessisset in pe(cca)to tri(n)e negacionis ¶ Tercio
q(ua)ntu(m) deus odiat pe(cca)t(u)m o(sten)ditur per hoc q(uo)d
p(ro)pter pe(cca)ta mu(n)di suu(m) innoce(n)te(m) vnige(ni)tu(m)
interfecit Unde dicitur ysaie · liij · P(ro)pter

scelus ppli mei pcussi eu͂ Et ipsemet dei filius
ut pcc͂m interficeret ul occideret tradidit i mor
tem aīam suā ut dicitur similiter ysaye liij°
Nullus aute͂ i͂uenitur qui tantu͂ odit inimicu͂
suu͂ qꝫ in eius odiu͂ uellet interfice͂ vnigeni
tu͂ ppriu͂ vel eciā semetipm ¶ Quarto per
hoc ōnditur · quia deus psecutus est pcc͂m ab
inicio in tantum qꝫ piceat ipm de celo et videns
qꝫ remāserat in terra scilicet i mu͂do ipe in
ppria psona descendit i mu͂du͂ vt de ipo fu
garet pcc͂m · et tande͂ in die iudicij piciat et
claudet ipm in infernu͂ Vnde michee ultio
Piciet in profu͂du͂ maris omnia pcc͂a nr͂a
¶ Quinto qꝫ su͂me deus odiat pcc͂m ptꝫ per
hanc similitudine͂ qꝫ bona mr̄ videretur
multu͂ odire illud pp̄ter qꝫ piceret pueru͂
suu͂ in clibanu͂ ardente͂ nec vnqꝫ eu͂ inde ex
trahe͂et Sic deus pp̄ter odiu͂ pcc͂i filios suos
quos tm̄ dilexit qꝫ pro illis mori voluit in
ignem inextinguibile͂ piciet si in eis i͂uenit
peccatu͂ mortale Sic ergo o peccatrix aīa
legisti q͂ntu͂ deus odio habet pcc͂m · tu igitur
si ei place͂ cupis oportet te su͂me vitare illud
ita vt no͂ habeat locu͂ in te · Mulier em͂ eet
multu͂ infidelis que illu cubaret in lecto
suo que͂ vir suus odit et per que͂ mlta mala
viro suo euenerit Sic certe pcc͂m est quod

sime odit xpus aiam sponsus et per quod
sibi multa mala acciderunt et tande ipa mors
Mortuus est em pter delicta nra sedm Aplm
Et ideo est ualde infidelis erga xpm qui recipit
pccm in corde suo Pterea carissime iuxta
amonicione sapientis Ab oi delicto munda cor
tuu C. Dixi scdo qd debes suma diligetia
uitare oe pccm maxime mortale. qr sume
diabolo placet et ipm ualde letificat Et istud
potest pbari triplici signo. Primu qr i nullo
alio delectat. Na ipe no vult aliud balneu.
no querit auru vel argetu Nam Gen. xiiij.
dicitur psona de seipo. Da michi aias cetera
tolle tibi Vnde. Gregori9 Nichil se fecisse estimat
cu aias nichil sauciat Sicut em auis rapax
amat cor prede sic diabolus cor homis. Se
cdu signu qd diabolus amat sume pccm
patet ex assidua eius teptacoe. Et quia in
petrando pccm nuqz fatigatur. Na sex mi
lia anorz sut et amplius qr nichil aliud fe
cit qz petrare pccm Ideo qndo dns interro
gauit eu dices Job pmo Vnde venis. Rndit
Circuiui terra et perabulaui eam. Tm est
occupatus in negocijs pctorz qd no licet ei
sopnu cape Iuxta illud Job. xxx. Qui me
comedut no dormiut C Terciu signu qd dya
bolu pcm sume letificat e. quia nuqz potu
it uel poterit saciare peccatis Nam infini

ta milia homi peccatorꝫ iā deuorauit et ta
me adhuc famelicus est et sicut leo circuit
querens que deuoret ut dicitur prima pet
quīto Et non solū famelicus est sed eciam
sitibūdus Job xl Absorbebit fluuiū et nō
mirabitur et habet fiducia qđ influat ior
danis in os eius id est in infernū Fluuius
quē absorbebit diabolus et nō miratur sūt
peccatores cū impetu irruētes in os eius Ior
danis vero qui interpretatur huilis descensus
sūt iusti quieti pacifici quos diabolus sūme
desiderat absorbere Exemplū habetur in vitas
patrū de capitulo demonū et singulis demo
nibus de peccatis et malis que procurauerint
reddētibus racionē et de illo diabolo qui spe
cialiter fuit laudatus et honoratus a prīcipe
eorꝫ et in cathedra collocatus quia fecerat
fornicari vnū monachū que in quadragin
ta vir texerat ad pctm O ergo anima
peccatrix plora amare eo qđ toties letifi
casti in te inimicos tuos scilicet demones toci
ens certe quociens peccasti mortaliter Et de
cetero per purā confessionē et dignā penite
ciā fac gaudere super te deū tuū et angelos
eius Scriptū est enī quia gaudiū est an
gelis dei super vno peccatore penitēcia agen
te etc. Dixi tercio o peccator quia toto stu
dio tuo debes vitare de peccatū quia tibi
sūme nocet Nā primo per peccatū mor

tale separam ab amore dei et efficimur eius inimici. Psaye xix°. Iniquitates nostre diui serunt inter nos et deu et pcca nra phibuerunt faciem eius a nobis. Unde no est aliquis scus ita magnus in celo quntumcumq sit bene amicus dei si posset et peccaret mortalit quin statim amicitia solueretur. Augustinus Qui pec cat in amicu veracissimu et fidelissimu dici vitupabilis qui vero peccat in deu oipoten tissimu et patre piyssimu quo no erit abhomi nabilis. Scdo per pccm obligatur pctor et adiudicatur patibulo inferni. Unde scdm institucione diuine legis a qua no multu distrepat lex huana. Omes regales decreti tnsgressores ut maiestatis regie cotempta tores id est oes peccatores meretur interire suspedio scdm qd significat .y°. Esdre .xvij°. In decreto dary ubi sic dicit Denuncietur ut quicuq tnsgressi fuerit aliquid ex hys que sut scripta. quntu ad pccm comissionis. aut spreuerit quntu ad pccm omissionis. accipiat lignu de suis ppriys. qz de octo pprie cosciencie. ibi enim texitur lignu in quo pctor suspenditur. et suspedatur. bona quoqz sua regi ascribantur Simulit enim cedit ad gloriam regis celestis pena reprobor sicut gloria bonor. Ecce carissime qd lex huana corpaliter facit hoc spualit lex

diuina · Simile fere legitur · Hester · vij° · Dixit rex suspendite aman in patibulo Aman interpretatur iniquus et per hunc peccator intelligitur quem rex celestis iubebit suspendi in patibulo inferni si eum in peccato mortali inuenerit · Tercio peccatum spoliat hominem omni bono gratie in presenti et glorie in futuro Proverbiorum xiiij° · Miseros facit populos peccatum Est enim peccator pauper quia nichil potest lucrari eo quod opera meritoria habet primo per peccatum mortale semper amisit et in seruitutem diaboli transiuit · pauperior quia nichil potest lucrari eo quod opera meritoria deo grata in tali statu facere non potest · sed pauperrimus quia nichil potest ei dari nam bona facta pro ipso non prosunt ei ad salutem quia non viuit nisi quo ad corpus · Unde dicit boecius quarto libro de consolacione philosophie Homo prauus non est homo nisi sicut homo mortuus ¶ Quarto per peccatum separamur a lumine dei foris et excecamur atque obtenebramur · Sophonie primo Ambulabunt ut ceci qui domino peccauerunt Et in psalmo · Nescierunt neque intellexerunt in tenebris ambulant · Unde iheronimus · Deprimitur plane anima per peccatum interius ne valeat suspicere superius ¶ Quinto peccatum est sicut putredo in pomo Sicut enim putredo aufert pomo valorem decorem colorem odorem

et sapore · sic pctm mortale aufert aie decore vite odore · fame valore · forme colore et glorie sapore · Unde putredo est oe pctm · Na de eo dicitur ysaye xv° · Qui facit illud luto vilior est vita eius · Augustinus · Tolerabilius ta mis putredo fetet hominibus qm aia peccatrix deo Jdeo in quoda smone de eode sic ait · Per que verba quenda lubricu a pcto retraxit Quid pdest plena archa si inanis est coscia Bona vis habere et bonus esse no vis Non vides erubescere te debere de bonis tuis si do mus tua plena est bonis et te habet malu Quid em est q velis malu habere · dic michi · Nichil omnino · Non uxore · no filiu · no seruu no villa · no tunica · postremo no caligam et tame vis habere mala vita · Rogo te pone vita tua caligie tue · Oia que circuiacent oculis tuis electa et pulchra tibi cara sut et tu tibi ipi vilis et fedus es · Si possent tibi respondere bona tua quibus plena est domg tua · nonne clamarent · sicut tu nos bona vis ha bere sic et nos bonu volumg habere dominu Tacita voce interpellut dominu deu tuu cont te · Ecce tanta bona dedisti huic et ipe malus est · quid em prodest et qd habet qn eu qui oia dedit no habet · Hec Augustinus · Sexto ex pcto nascitur bestialitas · Unde boetius iiij° de cosolacione phie · Homo bong

pbitate deserta in belua convertitur. Et phus vij° Ethicorum dicit quod talis est peior quam bestia Et ideo Petrus et iudas apli peccatores com parat mutis pec oibus Et dauid concordat eisdem dicens Homo cum in honore esset id est in gracia gratum faciente non intellexit comparatus est iumentis insipientibus etc. Septimo et ultimo ex pcto nascitur diaboli seruilis filialitas. prima Joh iij° Qui facit pccm a diabolo est etc. Pro hijs oibus o infelix peccator miserere aie tue et noli per pccm inducere sup ea hec que legisti tanta mala scilicet offensam dei leticiam inimici et dampnum proprium. Agnosce homo quam nobilis est aia tua et quam grauia fuerunt eius vulnera pro quibus necesse fuit xpm dnm vulnerari si non essent hec ad mortem et mortem sempiternam numquam pro eorum remedio dei filius moreretur Noli ergo vilipendere aie tue passionem cum a tanta maiestate tantam vides exhiberi compassionem Fudit ipse lacrimas pro te laua et tu per singu las noctes lectum cordis compunctione et lacrimarum assiduitate. Fudit ipse sanguinem suum. funde et tu tuam cotidiana corporis afflictione. Noli atten dere quid caro velit. sed quid spiritus possit Nam ut dicit Gregorius Vnde caro ad tempus suauiter viuit inde spiritus in eternum cruciatur. Et quo plus caro punitur in hac vita tanto plus aia gau

debit in futura vita. Augustinus. Volutarie nunc pro xpo postponamus quicquid dimittenda ne quod absit pro transitoriis amittamus eterna. Si enim tibi diceret. His toto hoc mense dives et potens et fac quicquid velis utere carnis voluptatibus sicut placet ea tamen condicione ut tibi postea oculi eruantur omne solacium tollatur toto tempore vite tue in fame et siti et in omni cruciatu et miseria vivas. nonne tale bonum hoc tenore susciperes. Et quidem tota hec vita mensis est nec unius diei vel hore spacium ad illius eterne infelicitatis inferni comparacionem cui neque finis neque pena similis invenitur. Hec beatus Augustinus. Speculum peccatricis anime anime feria quarta De penitencia acto faciendo capitulum tercium

Qui non accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus. Scribitur mathei x. Per hanc crucem penitencia designatur. quam de necessitate quilibet peccator debet suscipere et perseveranter tollerare si in eterna beatitudine cum xpo cupit regnare. Unde iheronimus in epistola ad susanna. Necessaria est penitencia que aut equat crimina aut certe excedit. Et augustinus. Quisquis salvari desiderat quicquid sordibus post purum baptisma contraxerit oportet ut abluat saltem lacrimis mentis. Sed forte dicas. Durus est hic sermo. non possum mundum spernere et carnem meam odio habere et castigare. Audi non meam sed gloriosi iheronimi responsionem. Impossibile est autem ut quis presentibus et

futuris fruat^r bonis · vt ventre · ibi mete re
pleat · vt de delicijs ad delicias trāseat · vt in
vtroqʒ seculo videlicet celo et terra appareat
gloriosus ¶ Qua ieronimi sententiā btus
Gregorius cōfirmat ita dicens · Multi cupiunt
auolare de miseria pntis exilij ad gaudia
celi · sed nolunt care oblectamentis mūdi Vocat
eos gratia xpi sed reuocat eos cōcupiscentia
seculi Plerīqʒ cupiunt mori morte iustorū · s
nolunt viuere vita eorum · et hij metinū pibunt
nā opa eorū sequunt^r illos ¶ Ite Bernardus
Austeritas cōuersacionis sci Johis baptiste pec
catoribus deliciosis durus nūcius est eterne
mortis · ¶ Quid enī nos irracionales fere rep
tilia terre insanimus cū ille quo inter natos
mulierum nemo maior surrexit innocētissimū
corpus suū sic afflixit · et nos indui preciosis
vestibus festinamus et splendide laute et deli
cate epulari Non sic impij nō sic itur ad
astra · Demqʒ recordare parabolā lazari et di
uitis illius qui opū tantarum dñs · qui purpu
ra indutus et bisso vnā guttā aque inuenire
nō potuit et hoc cū esset in ardoris necessita
te positus · Hec recordare mi amice et age pe
nitenciā dū tēpus est · Nam ut ait Gregorius
Deus et si penitenti veniā spopondit tamē
peccanti diem crastinū nō pmisit ¶ Remi

tecia ē ppetrata mala plangē et plangenda
iterū nō cōmittere · id est ppositū cōmittēdi
nō habē · Unde augustinus in soliloquijs
Inanis est penitencia quā sequens coinquinat
culpa · Nichil prosunt lamenta si replicatur
pctm̄ · Nichil valet a malis venia poscere
et mala denuo iterare · Tres autē sunt ptes
integrales pnīe scilicet cordis cōtricio · oris
cōfessio : opis satisfactio · Quia enī deū tri
bus modis offendim⁹ scilicet delectacōe cogi
tacōis · impudencia locucionis et supbia opis
Scdm regulā ut cōtraria cōtrarijs curatur
tribus modis oppositis satisfaciam⁹ · De
lectacioni cogitacōis opponam⁹ cōtricione
impudēcie locucōis cōfessione · supbie opis
satisfactione · De cōtricōe primo videa
mus · Contricio est dolor de pctīs assumptus
cū pposito abstinendi confitendi et satisfaciēdi
Iste dolor sicut dicit Bernardus debet esse
triplex scilicet · acer acrior et acerrim⁹ · Acer
debet esse quia dnm̄ deū nrm̄ et om̄ creato
rem offendimus · Acrior qr patrem nrm̄ ce
lestē qui nos multipliciter pascit impugnam⁹
Et in hoc peiores canibus fuimus qui pas
centē se diligunt et sequuntur · Acerrimus vero
quia redemptorē nrm̄ qui nos redemit ppo
sanguine et a peccatorū vinculis liberauit
et a crudelitate demonū et acerbitate gehe

ne potent eripuit qntu in nobis est iteru cru
cifixrimus · Sed et de tribus debem9 dolere
scilicz de comisso pctō · de omisso bono · et de
amisso tempore · De vtute hui9 cotricōis
sic dicit Augustin9 Plus valet cordis vera
cotricio qm totius mudi peregrinacio Ite
queda glosa sup psalmu Ad dnm cu tribula
rer cl · Resat dns ab eo differri misericordia
que copuncto corde sibi senserit supplicare ·
Crisostom9 Sola est copunctio que facit aiaz
horrescere purpura · desiderare cilicium · ama
re lacrimas · fuge risu · Idem Nichil ita con
glutinat et vnit deo ut lacime penitētis ·
Econtra vero vt ait Augustin9 acriores dia
bolo dolores no infigim9 qm cu plagas pec
catoru meoz cōfitendo et penitēdo sanam9
Sed heu cu tata bona per penitētia cōseq
mur pauci tame penitētia ~~Ideo~~ agunt Ideo
coqueritr dns Jeremie · viij · dices Nemo
qd bonu est loquitur · nullus est qui agat pe
nitētia super pctō suo dices quid feci · ¶ ·
Nuc de secūdo scilicz de cōfessione videam9
Confessio sicut coiter describitr est legittima
cora sacerdote pctōz declaracio Et dicit confes
sio qi simul vel ex toto vel vndiqz fassio ·
Na ille vere cōfitetur qui totu fatetr Vel
sic scdm · ysidorz ethimologiaz · Confessio est

per qua latens morbus aie sub spe venie con
sequende in dei laude aperitur. De virtute confes
sionis sic dicit Ambrosius super psalmum Beati im
maculati Cessat vindicta divina si confessio p
currat humana. Et cassiodorus super illud ps. Con
fiteantur tibi populi deus. Illius non iudex sed advocatus
est xpus qui se propria confessione dampnaverit
ut leo papa. Non remanet iudicio condempnandum
quod fuerit confessione purgatum. Et augustinus
in libro de penitencia Confessio est salus anime
dissipatrix viciorum restauratrix virtutum oppugna
trix demonum. Quid plura. Obstruit os in
ferni portas aperit paradisi. Pro hijs omnibus
caissime iuxta consilium ysaye prophete. dic tuas ini
quitates ut iustificeris. Initium enim iusticie con
fessio est peccatorum. Oportet autem te confiteri omnia pec
cata tua quorum memoria habes integre uni sa
cerdoti non divisim ita ut uni partem de peccatis
tuis dicas uni sacerdoti. alteram alteri quia tunc
neuter sacerdos potest tibi conferre remedium sa
lutare. quia sacramentum debet habere unitatem
et integritatem aliter non esset confessio sacerdotalis
Ideo dicit Bernardus Qui confessionem suam di
versis confessoribus dividit veniam caret Exe
cranda namque fictio est peccata divide et simpliciter
tenus radere non intrinsecus eradicare Et tales
recipiunt excommunicationem pro absolutione et male
dictionem pro benedictione. Talis divisio con

fessionis fit sepius per ypocrisim quando quia
peccata dicunt ignotis sacerdotibus et illi cum quo
debent sepius conuersari dicunt ignotis solum leuia
ora. De talibus dicit Augustinus et ponitur
in decretis. Qui confessionem diuidit laudandus
non est quod vni celat alij reuelat quod est seipsum lau
dare et ad ypocrisim tendere. Sequitur de
tercia parte penitencie scilicet de satisfactione. Sa
tisfactio secundum Augustinum est peccatorum causas excidere
et eorum suggestionibus aditum non indulgere. Nam
vt dicit Gregorius Nequaquam satisfacimus si ab ini
quitate non cessamus insuper voluptates quas di
leximus econtrario oppositis lamentis insequimur
Et ut dicit Crisostomus Qualis precessit offensio
talis debet fieri reconsiliacio. Tanto esto pronus
ad lamenta quanto fuisti pronus ad culpam. Qualis
tibi fuit ad peccandum intencio talis tibi sit ad pe
nitendum deuocio. Grauia peccata grauia lamenta
desiderant Quia sicut Eusebius ait emissenus
episcopus. Non leui contricione agendum est ut debita
illa redimantur quibus mors eterna debetur.
Nec perfunctoria opus est satisfactione pro malis
illis propter que paratus est ignis eternus. Sed
heu multi fatigantur in hac via satisfactionis
et retrospiciunt cum vxore loth Contra quos sic di
cit Bernardus in quodam sermone qui perfecte sen
serit onus peccati et anime lesionem ille aut parum
senciet aut omnino non senciet corporis penam nec

reputabat labore quo pctā nouerit deleri
preterita et caueri futura · Et augustinus
sup ps·l· Sunt multi quos peccare nō pudet
sed agere pniam pudet O incredibilis insania
De vulnere nō erubescitis et de ligatura vul
neris erubescitis Ulcus vulnus fetidius et pu
tridius est · Confuge ergo ad medicum · age pe
nitentiā · dic · Iniquitatē meā ego cognosco et pec
catū meū contra me est semp · Tibi soli pecca
ui quia tu solus sine peccato es ¶ Consistit
aut satisfactio i tribus scilz in oratoe elemosina
et ieiunio ut iste ternarius contra illū nepharium
diaboli ternariū opponat Oratio cont superbia
Ieiuniū contra carnis concupiam elemosina cont
auariciā Vel sic De pctīn uel in deū comit
timus et contra hoc ordinat ozō vel in pximū
et contra hoc est elemosina · vel in nosipos et co
tra hoc ordinat ieiuniū ¶ · Hic ppter paupes
xpi modicū de virtute elemosine tangamus Ele
mosina componit ab elemo qd est misericordia et
syna qd est mādatū id est mādatū misericordie
Et scdm hoc scribit per e · Sed melius scribit
per · y · et tūc dicat elymosina ab ely qd est deus
et syna Inde elymosina qi mādatū dei Ipe
eni pprio ore mādauit eā fieri Unde in luca
Date elemosinā et ecce oia mūdi sūt vobis
Vel dicat elymosina ab ely qd est deus et mo
ys qd est aqua inde elia quasi aq diuina · Si
cut eni aqua extinguit ignē ita elia extinguit

pctm hec catholico ¶ Sunt aut tria pcipue q nos ad eleosinas siue ad opa misericordie excitenda debet prouocare. Primu est quia misericordia redemit culpa. prouerbiorum xvi Misericordia et veritate redimitur iniquitas Et daniel iiij. Pcta tua elemosinis redime Hoc enim pulchre pfiguratu est. quarto regum iiij. Ubi dicit qd mulier que congregauit vasa vacua in domo sua no pauca parum oley qd habuit in oia vasa diuisit et sic creuit oleu per qd mulier a creditore liberata Vasa vacua sunt paupes quos in domu debemus congregare psalmo lviij Egenos vagosq induc in domu tua paru aut olei per oia uasa distribuit iuxta illud tobie iiij. Si exiguu tibi fuerit libet impertire stude Inde cu oleu misericordie crescit per meritu et gracia aia peccatrix creditori deo de pctis suis satisfacit. Scdo elea bona tpalia multiplicat Un gregorius in dialogo Terrene sbstancie per hoc qd paupibus distribuuntur multiplicantur Exemplum habemus iij Regum xviij in vidua que helia pauit cui propter hoc dominus farina et oleu multiplicauit per qd datur intelligi qd paupes mactis pascunt eleosinarios qm ecotra ¶ Tertio eleosina siue opus misericordie i morte elemosinariu custodit et aiam eius cu claritate ad regnu celorum perducit Unde dicit Ambrosius sola misericordia comes est defunctorum. O qm bonus

qm comes necessarius e morienti eleosina
Noli ergo dilecte tale famulu tale aduocatu post tergu tuu relinquere sicut illi q res
suas auare retinentes nichil in vita sua p
manus proprias pauperibus distribuunt · sed eas
post vita per manus alienas dispensandas
disponunt · Similes illi q post tergu vult portare
lucerna · Cu tamen dicat ecclesiasticus · Ante
morte benefac amico tuo id est langwore
adhibe medicina · Ecc · xiiij · Ante morte be
nefac amico tuo id est anime tue uel xpo
in membris suis scilicet pauperibus ¶ Preterea
est sciendu qd diues a quo petit elemosina
debet considerare tria · Primo quis ea petit
quia ipsemet dns · Deus eni tm diligit
pauperes qd quidqd fit eis propter amorem
suu reputat sibi factu · Vn scribit Mathei
xxv° · Quandiu fecistis vni ex hys fratribus
meis minimis michi fecistis · Petit ergo ele
mosina per paupere suu diues a quo diues
in oratione cotidiana petit regnu · Et ideo
cu paupi negat diues elemosina timere
debet qd deus no exaudiat eu cu petit ab
eo regnu celorum · Quia dicitur prouerbiorum
xxj° · Qui obturat aures suas ad clamore
pauperis et ipse clamabit et no exaudietur
Debet diues secundo considerare quid petit deus

qñdo elemosinã in suis pauperibus petit. Petit
nõ nostrũ sed suũ. Et ideo valde mixtus est deo
qui paupi negat necessariã elemosinã cũ de bo
nis dñi habeat habũdãter. Hoc cõsideravit q̃
dixit primo paralipomeno xxix. Tua sũt dñe
oĩa et que de manu tua accepimus dedimus t
Tercio debet cõsiderare dives ad quid petat
deus. Petit revera per paupere suũ deus nõ
ad dandũ sed ad mutuandũ nec tm̃ ad triplas
ymo ad centuplas usuras. Unde dicit Aug⁹
O homo quid feneraris hoĩ. feneraris deo ta
les usuras et centuplũ accipias et vitã eternã
possidebis. Et idcirco nimis est mixtus q̃ ad
tales usuras nõ vult comodare deo ad quales
mutuaret iudeo vel saraceno. Pro hys oĩ
bus carissime thezaurisa tibi per paupes in
celo tanq̃ in tuto opa misericordie faciendo
nõ in terra. Cor avari est q̃si fovea sine fũdo
et quo plus recipit plus concupiscit ut nunq̃
videatur ĩpleta. Iuxª illud ecclastes. vij. Ava
rus nõ implebitur pecunia. attende q̃d tot se
quitur thesaurũ. Ve aut illi q̃ in terra thesau
risat. qui per cõsequens cor suũ in terra loco
tã periculoso exulavit. Illuc ergo dicit. Crisost⁹
Congrega sbam tuã ubi patriam habes. Qui
eñ collocat thesaurz suũ in t̃ra nõ habet q̃d
speret in illo. Ut quid eñ aspiciat in celu ubi

nichil habet impositu. Illud solū tuū reputa qd pauperibus erogasti. Nō sunt enī hominis bona que secū deferre nō potest. Ambrosius Nul tn̄ commendatur q̄ miseratio pietatis. Nō memini me legisse mala morte mortuū q̄ libent' exercuit opa pietatis. leo pp̄ Ille ad dnm̄ mittere suos fructus pmittit a quo nunq̄ paup tristis recessit. Tanta est vtus misericordie ut sine illa alie vtutes si sint pdesse nō possunt. Quāuis enī quis fidelis sit. castus. sobrius. et alijs moribus orn̄atus vtutibus. si tamē misericors nō est misericordia nō merebit'. Hec in fauore paupm̄ de vtutibus elemosine et opere misericordie dcā sufficiat. Nūc ad ppositū redeam. Qui nō accipit crucē suam et sequit' me nō est me dignus. Ista crux penitencie assumēda est cito et in tpe iuuentutis qz tūc deo magis placet et homini magis pdest. unde illud eccl'iasti xi°. Memētote creatoris tui in diebus iuuentutis tue etc. Idem Fili ne tardes cōuerti ad dnm̄ et ne differas de die in diem. subito enī veniet ira illius et in tpe vindicte disppdet te. Sed cont' hoc salub' sapientis cōsiliū diabolus immittit homini malā spem longioris vite dicēs Iuuenis es dū potes adhuc viue et ludere. In senectute

penitebis et tunc facies penitenciam et ibis ad
confessionem. Multi enim credunt isti aduocato et
reprimittunt sibi longam vitam proponentes in senec
tute se emendare. quos mors repentina rapit
et dampnatur. Unde dicitur eccli. xxix. Re
promissio nequissima perdit multos. Est
ergo notandum quod talis promissio diaboli lon
gioris vite et in senectute penitendi nequam
est quia contra ius et racionem. Nequior quia contra
ipsum peccatorem. sed nequissima quia contra dei
bonitatem. Primo quod sit nequam quia contra ius
et racionem apparet per tale exemplum. Primum est
Qui haberet quatuor asinos et totum onus illorum
imponeret debiliori omnium. talis contra iusticiam et
racionem faceret. Sic ille qui totum onus pene
peccatorum que commisit in quatuor etatibus scilicet in ado
lescencia. in iuuentute. in virili etate et in senec
tute. vult soli senectuti imponere quando iam
debilis est et non potest laborare. Et tales me
rentur maledictionem sicut dicitur zacharie primo
Maledictus dolosus qui habet in grege suo
masculum et immolat deo debile. Sic ille qui
fortitudinem sue etatis transit et debilitatem senec
tutis proponit immolare domino. Ysidorus. Qui tem
pus congruum penitencie perdit frustra ante dei ia
nuam cum precibus venit. Secundum exemplum est
Ille qui non posset leuare minus onus quam fore

cior est et potecior et vellet illud leuare quando multomagis esset et ipse debilior factus fuisset merito stultus et iniustus reputaretur. Hic est de illo qui onus peccatorum et penitencie quando minus est et ipse forcior scilicet in iuuentute non vult portare. et credit melius portare quando onus est augmentatum et augmentatum. Talis assimilatur illi stulto de quo dicitur in vitispatrum qui scindebat ligna et faciebat de illis sarcinam et postea temptauit leuare et quando videbat quod non poterat de facili portare iterum scindebat alia ligna et apponebat ad sarcinam. et postea temptabat. et quanto plus ponderabat tanto plus addebat. Sic faciunt peccatores quando senciunt primo pondus peccatorum et penitencie deponunt statim et peccatis peccata adiciunt. Unde sicut dicit Gregorius Peccatum quod per penitenciam non deletur mox suo pondere ad aliud trahit. Tercium exemplum est Ille qui per totam vitam suam cum magnis sumptibus pararet sibi domum ubi non intenderet habitare ullo modo et domum in qua vellet habitare in perpetuum destrueret pro posse suo talis aperte faceret contra racionem et ideo merito stultus et insanus debet reputari. Sed talis est peccator qui ad mortem differt conuerti ipse enim per totam vitam suam parat domum suam in inferno cum tamen nullo modo ibi habitare velit. Unde dicit Paulus Qui facit contra consciencia edificat ad gehennam. Reddo

qd ista promissio longioris vite nequior est · quia contra ipm peccatorem apparet per duo notabilia exempla · Primum est qz ille qui plus diligeret se infirmum quam sanum · servum quam liberum nichil habentem quam omnium bonorum esse participem Talis iniquus esset contra seipm · Talis est peccator qui tardat agere penitentiam quia plus diligit se in peccato quod est infirmitas spiritualis vel potius mors dicenda est · Vel peccator in statu impius est contra seipm quam magis diligit se mortuum quam vivum · servum quam liberum · malum quam bonum · Unde dicit Johannes in epistola sua · Qui facit peccatum servus est peccati Augustinus Bonus homo si servit liber etiam est · malus homo si regnet servus est · non unius hominis · sed quod peius est tot dominorum quot viciorum Secundum exemplum · Ille qui deberet magnam pecuniam ad usuras que cotidie crescerent et posset persolvere et tamen tardaret quantum posset talis faceret contra seipm Sic est in proposito · Mora autem in peccatis tamquam debitum currit ad usuras · quia quanto diucius fuerit in peccatis tanto plus solvet de pena · Apocalipsis · xviii · Quantum se glorificavit et in delicijs fuit tantum date ei tormentum et luctum Tercio qd ista promissio longioris vite sit nequissima qz contra dei bonitatem · apparet per tria notabilia exempla · Primum est si aliquis inveniens dominum suum quem servire teneretur et a quo omnia sua haberet per tota

per tota vita impugnaret suam et inimico
dni sui seruiret et postea senio confectus in
fine vite sue vellet dno suo seruire et suum
seruiciu ei offerret iniquus contra dnm suum
esset nec multu dno suo tale seruiciu placeret
Sic est peccator qui peccado offendit deu et seruit
inimico diabolo in iuuentute et in senecte propo
nit seruire deo ¶ Secdm exemplu est si aliquis
recepisset bona maximo a domino suo ad mul
tiplicandu et lucrandu et quod ipse habere debe
ret totu lucru et illa bona superflue exponeret
et pro nichilo daret in contemptu dni talis
impie ageret et contra amicabilitate dni sui
ingratus esset ¶ Sic est peccator qui corpus et
aiam sensus aie vires corporis temporalia bona
spaciu vite et alia mlta et magna beneficia
recepit a deo et oia ista expendit in contumelia
creatoris peccado mltipliciter aperte facit contra
bonitate dei De aia que tradita est nobis
a deo quasi thezaurus preciosus sic dicit Bernar
dus Ve michi si talentu mi creditu aiam mea
negligenter seruauero precioso sanguine agni in
contaminati appreciatu De tempore dicit idem sic
Non est tempus tibi impensu quod non exigetur a
te qualiter fuerit expensum ¶ Terciu exem
plu est Si aliquis seruus dispensator alicuius
domini bonu pane et bonu vinu et medicina

abacia daret extraneis et inimicis dni sui et dno
suo daret ad comedendum de pane corrupto
de furfure et de putridis carnibus et piscibus.
Daretque ei ad potandum de fecibus vini sui.
talis impie ageret contra dnm. Sic est peccator
qui illud quod pulchrius et melius est de vita
sua scilicet iuuentute et fortitudine sua dat
mundo et diabolo qui sunt inimici xpi. Et quod
peius est scilicet nouissimum vite sue proponit deo
dno suo dare. Non sic faciebat dauid qui dice
bat fortitudinem meam ad te custodiam scilicet ad
seruiendum tibi. Unde dicit ecclesiastes. Noli dno
feces offerre seruitutis sed vinum libaminum
floride iuuentutis. De peccatoribus penitentiam dif
ferentibus sic dicit Gregorius. Satis alienus
est a fide qui ad agendam penitentiam tempus se
nectutis exspectat cum nullum diem vite sue ha
beat in sua potestate. Iccirco iuxta consilium ysi
dori festinare debet vnusquisque ad deum penite
do dum potest. ne si dum potest noluerit omnino
cum voluerit tarde non possit. Igitur festina
ad penitentiam citissime ne tardaueris ut non
cum fatuis virginibus finaliter excludaris

Speculum peccatricis Anime Feria quinta
De contemptu seu odio mundi ca iiij

Nolite diligere mundum neque ea que in mundo

sūt. Si quis dilexerit mūdū nō est caritas
patris in illo. Et mūdus trāsit et cōcupiscen
cia eius. Scribit in pͥma canonica Johīs
ijº caº. Hec verba pertractans btus Augusti9
sic dicit. Quid vis utrū amare tpalia et
trāsire cū tpe. An mūdū nō amare et mel9
mi vivere cū deo. Amas seculū et absor
bebit te. Amatores suos vorare novit nō
portare. Nota qđ mūdus est excōicatus.
quia sicut pro excōicato in ecclia nō orat3
sicut nec xpus orauit pro mūdo qui tamē
pro suis crucifixoribus exorauit. Unde dixͭ
in ultimo sermone. Pro ipis scilz discipu
lis nō pro mūdo rogo. Stultū est tali do
mino seruire qui in fine seruū nudū et
sine mercede eicere cōsueuit. Sic facit mū
dus. Unde legitur qđ soldanꝰ rex babilonie
cū apud damascū infirmaretur usqꝫ ad
mortē et sciret sibi mortē iminērē. Vocauit
signiferū suū dicens ei. Tu qui soles fer
re vexilla mea ad bella fer nūc vexillū
mortis mee scilz uile hoc panniculū ꝑ tota
damascū dicens. Ecce rex orientis moriēs
nō fert secū nisi hoc vile panniculū. Simi
liter legitur qđ quidā rex lothavingie Ju
uenis cū esset in extremis respiciens sua

palacia et domos suas multas dixit pluribus audientibus. O domine ihesu quantum contempnandus est mundus iste. Ecce ego qui tot habui pa lacia et hospicia. nescio quo debeam hac noc te ire. vel quis me debeat hospicio recipere Relinque ergo o peccator domum tuum saluet huic mundum antequam in tanta paupertate veni quaris ab eo. Sciens quam ut dicat Jacobi primo. Qui amicus huius mundi est inimicus dei constituitur. Gregorius Tanto quis deo est proximus quanto ab amore mundi est alie nus. Ad hoc ostendendum xpus mundus ex civitate pati voluit et crucifigi. ut osten deret nichil se habere commune cum mundo et quicumque volunt consequi passionis sue fructum debent exire mundum saltem per affectum et mundana conversacione. Unde dicit dominus Jeremie. Li.o Fugi te de babilone et saluet unusquisque animam suam Babilon secundum Jeronimum interpretatur domus confusionis. et directe significat huic mundum in quo iam heu ubique confusio regnat. tam in clero quam in populo. tam in religiosis quam in secularibus. tam in senibus quam in iuvenibus tam in viris quam in mulieribus ita ut merito beatus Johannes dicat in canonica sua Totus mundus in ma ligno positus est. Et idcirco consulit fugiendum esse ad vitam religiosam beatus. Bernardus ita dicens. Fugite de medio babilonis id est de

seculo et saluate aias vras · Conualate ad
vrbes refugii id est ad uitã religiosam ubi
possitis et de preteritis agere penitẽciã et fu
turã gloriã fiducialit' prestolari · No vos
penitencie deterreat austeritas · quia non
sũt condigne passiones hui9 tpis ad pteritã
culpã que remittitur ad pñtis cõsolacionis
gr̃aciã que imittit' et ad futurã gloriã q̃ pro
mittit' ¶ Secũdũ aut' qd' mũdũ debem9 fuge'
ppter q̃tuor · Pimo em̃ solent sapiẽtes recedere
a loco infecto pestilẽcia uel fetore maxime ·
qñdo vel egros se senciũt uel egrotaturos se
agnoscũt · Talis est mũdus quia quot ma
la peccatu ĩ eo videm9 tot fetores infecc
tũ aiam nrãm recipim9 · Idcirco quia cũ
peccatũ sit morbus cõtagiosus fugienda ẽ
societas maloꝝ · Nõ est tutũ sanis cũ leprosis
habitare Eccl xiij · Qui tetigerit picem inq̃
nabit' ab ea et qui comunicauit superbo ·
induet supbiã · Noluit Jacob hr̃e esau sociũ
itineris sui Jeronim9 · Certe nil tam nocet
homĩ q̃m mala societas · Talis em̃ efficitur
homo q̃lĩu societate perfruit' · Nuquid cũ
agno lupus habitat · Vir castus certe lux
uriosi societatẽ aufugit · Plus q̃m impossi
bile puto virꝝ durũs in bonis pmanere o
peribus qui maloꝝ assidue cõuersacione
vtitur · Cũ scõ psal'ta vociferat scũs eris et

tū peruso putevis Sicut em̄ mala nocet co
usacio ita bona prodest Nullus pot' huic
copari thezavo Qui bona iuenit societate
vita iuenit diuicijs affluit Certe vera dicā p
verto homo uel bonꝰ uel malus efficitur nisi
ob societatis causā Pueri cor tanqꝫ tabula
rasa in qua nichil depictū est fore dicitur
Illud ergo qd' a societate incipit usqꝫ ad senec
tā retinet siue bonū siue malū sit hec Jeronꝰ
Debemꝰ ergo nos elongare a mūdo ꝓpter ma
li vicinij molestiā Nullꝰ aūt vicinꝰ ita pot
nocē sicut vicinitas pc̄tor quor mundus ple
nus est ut patet ex iā dictis Scd'o solent
sapientes recedē a locis in quibꝰ timet se tra
di in manꝰ inimicor suor Hic facit mundus
Vnde ei congruit illud verbū Jude traditoris
quēcuqꝫ osculatus fueo ipē est tenete eum
Hec verba dicit mundus demonibus Na qs
mundus in pnti osculat' id est exaltat honori
bus hostibus suis .i. demonibus tradit Vn
Jheronimꝰ Signū manifeste dampnacōis
est in hoc mūdo sua beneplacita assequi et a
mūdo diligi Itaqꝫ omo oportet nos per mł
tas tribulaciones acqrē regnū dei Erraiut
in via qui per diuicias et delicias festinauit
re hec Jeronimꝰ Tercio solent se sapien
tes elongare ab aliquo loco ꝓpter ipius pi
culū Mundus est locus periculosissimus

ppter qd mare dicitur · Vn ps hoc mare magnu
etc · Periculu huius maris scz mundi uix · verbu
bti Bernardi probat transeuntiu raritas et peu
ntiu multitudo · In mari marsilie de quatuor naui
bus vix perit vna · In mari huius mundi de qua
tuor aiabus vix saluatur vna · Quasi em locus
diluuij est mundus iste ubi pauci respectu peu
ntiu saluantur · Mundus est sicut fornax babiloni
ca igne infernali succensa · Ideo valde timendu
est hoi in eo qui ad sibilu vnius ubi attendit ig
ne ire Ad aspectu vnius mulieris igne luxurie
Ad aspectu vnius rei preciose igne cupiditatis ·
¶ Quanto elongat se vt homo diffidatus ab
aliquo loco ppter inimici capitalis timorem ·
Inimicus noster capitalis est diabolus qui dicitur
intrauit morte nram qui e princeps mundi ·
A quo nos elongamus du mundu deserimus
Vn eccl ix · longe esto ab homine ptate habe
te occidendi · Homo iste est diabolus qui dicitur
homo ab homine deuicto · Math xiij · Inimicus
ho hoc fecit ¶ Preterea sciendu qd aliter pfte
no pot vinci mundus nisi per exitu ab eo · Vn
legitur in vit prm qd btus Arsenius adhuc in
palacio imperatoris existes rogauit deu dicens
Dne obsecro dirige me ad salute · Et venit
ei vox de celo dicens Arseni fuge homines et
saluaberis · Ipse aut statim ad monachalem
vita descendit · Iteru orauit deu dicens · Dne

dirige me ad salute. Et vox de celo iteru dixit
Arseni fuge tace quiesce hec enim sunt radices non
peccandi. Nam in fuga vincitur concupiscencia
carnis. Taciturnitate superbia vitatur. Quiete
desideriorum avaricia. Item ysidorus ad contemp
tum mundi nos exhortans sic ait Si vis esse quie
tus nichil seculi appetas. semper requiem metis
habebis. si curas seculi a te proieceris. Abice
a te quidquid bonum propositum poterit impedire
Esto mortuus mundo et mundus tibi. Mundi gloriam
tamquam mortuus non aspicias. Ab effectu huius
mundi tamquam mortuus te separa. Sicut sepul
tus non habeas curam de seculo. Tamquam defunctus
ab omni te purga negocio. Omnes contempne quod
post mortem non poteris habere. De vita huius
mundi sicut dicit Jeronimus. O vita mundi non
vita sed mors. vita fallax. vita omnista tristiciis
imbecillis et umbratica. vita mendax. Nunc
flores et statim arescis. vita transiens vita cum ieiis
vita fragilis. vita momentanea et caduca. que
quantomagis crescis tantomagis decrescis. Cum
plus procedis plus ad mortem propinquas
O vita plena laqueis. quot in mundo homines
illaqueas. Quot per te sustinent iam tormenta
infernalia. Nimis beatus qui tuas agnoscit fal
lacias. quam beatus qui de tuis non curat vanis bla
diciis. quam beatissimus qui te bene privatus est
Augustinus. Mundus clamat ego deficia

Caro clamat ego inficia. Diabolus clamat ego decipiã. Xpus dicit ego reficiam. Miser que sequeris. O carissime si hec que iã legisti te nõ moueãt ad cõtemptũ mũdi et eorũ que in eo sũt Audi btm Bernardũ de amatori bus ita dicẽtem. Ve illis qbus pparatur dolor vermiũ ardor flãmarũ sitis cõtinua fletus et stridor dencium horribiles facies demonũ. Ibi mors optabitur et non dabitur Ibi nullus ordo sed sempiternus horror. Quis tunc putas erit meror que tristicia qs luctus qndo se pabitur iniustus a consorcio iustorũ et trade tur iniusti ptati demonũ et ibunt cũ eis ad et nũ suppliciũ gaudia padisi nunqʒ suscepturi sed ppetue cruciãdi Ibi torquẽs nec puniens fatigabit q torquetur nõ morietur et sine spe venie viuet vt nõ moriatur morietur et nõ nõ cõsumatur Ysidorus. Si habẽs sapiẽciã salomonis si pulchritudine absolonis si for titudine sampsonis si longitudine vite enoch si tholomei potestate si diuicias cresi quid pdesset tibi si tamẽ caro tua daretur vermibus aiã demonibus cũ diuite cruciãda sine fi ne. Itẽ mouere te debet ad despiciẽdũ hunc mũdũ et ea q in ipo sũt breuitas pntis vite et incertitudo mortis. Unde Gregorius Reproborũ mẽtes idcirco nequit attingunt

multa

quia se viuere hic diucius arbitratur Justi vero
quia breuitatem vite sue considerat elacionis et
inmundicie culpas · De breuitate vite presentis di
cit Jacobus Apostolus in canonica · iiij° ca° · Quid
est vita nostra nisi vapor ad modicum parens
et deinceps exterminabitur · Augustinus Vita hominis
tota breuis est ab infancia vsque ad decrepitam
senectutem · Adam si adhuc viueret et hodie more
retur quid illi vite longitudo profuisset · Jdem
Quidquid temporis viuitur de spacio viuendi demitur
vt omnino nil aliud sit vita presens quam cursus ad
mortem in quo nemo stare paululum uel tar
dius ire permittitur sed vrgentur omnes pari mo
tu singulis diebus facere vnam dietam ad cor
poris mortem · Seneca Cotidie morimur quia coti
die demitur aliqua pars vite nostre · Ecce dilectissime
si bene te inspexeris et verba iam tibi scripta
ac eciam postea scribenda cordis auribus dili
genter perceperis potius deberes dicere · Vado
mori credens per longum viuere tempus · forte
dies hec est ultima vado mori · Tu autem esti
mas viuere diu et hec temporalia bona et munda
na gaudia annis multis in delicijs possidere
sed carissime non sic Homo enim ut ait psalmista va
nitati similis factus est dies eius sicut vmbra
Speculum peccatricis anime feria sexta preterit
De falsa mundi gloria potencia et dignitate
ac caducis eius diuicijs contempnendis

cotempnendis Capitulum Quintum

Ubi sut pricipes gencium q̄ dn̄antur super bestias que sut in terra. Q.ᵒ in auibus celi ludut qui argentū thezaurizat et aurū in quo confidut homies et nō est finis acq̄sicionis eorū. Qui argentum fabricat et solliciti sut. nec ē inuencio opm illorū. Exterminati em̄ sut et ad inferos des cenderut et alij in locū eius surrexerut scri bitur Baruch iij. caᵒ. Hec ūba ptractās ps per in sentētijs suis. sic ait. Ubi sut insupa biles oratores. Ubi q̄ touemētibus festa dis ponebāt Ubi equorū splendidi nutrtores. Ubi exercituū duces. Ubi satrpe et tiram. Nōne oēs puluis et fauille. Nōne in paucis ūsibus est eorū meōria vite. Respice sepulchᵃ eorū et vide. quis seruus. quis dn̄s. q̄s diues q̄s paup. Discerne si potes vinctū a rege. forte a debili. et pulchrū a deformi. Sciend quoq3 est q̄ hūana gl'a ex quacūq3 re sit cau sata ppter q̄tuor rationes ab oībus est fugi enda. Primo q2 vilissima ex sua coditone. 2ᵒ q2 vanissima siue quia fragilissiā in dura tione. 3ᵒ q2 fallacissima ī pmissione. 4ᵒ quia maligwissima in retribucoe. Dico pmo q̄d mūdana gl'a ideo est nobis fugieda quia vilissima et hoc de sui natura. Un scribitur

pmo machabeoꝝ ij° ca°. Gl'a eius stercus et v
mis hodie extollit' et cras nō iuenietur. Nil
in rebus stercore detestabilius. quid in aīalib9
vime vilius. Ergo si tpalis gl'a hois stercus
et vimis consistit nō est hominibus appetenda
sed fugienda. Est naqꝫ mūdi gl'a putridi ligno
simila. de quo phs docet et ex ipā expiencia
patet qd' de nocte lucet. putridū apparet in die
Quid enī est hoiem gl'a vana putridū de noc
te lucētē habere nisi in hoc pn̄ti tpe qd noc
ti vmbrose est silē gloiosius merede et luiosi9
infirmis oculis appare' qui nō possūt. nisi
scd'm ea que foris sūt iudicare. Sed qn̄do
dies iudicij aduenit in quo illūiabit dn̄s
abscondita tenebraꝝ et abscondebit cōsilia
cordiū. Tūc qui mō videtur glosi apparebūt
putridi et penitus nō curandi. Itē tales mū
di potētes sūt lucipete silēs que volando in
nocte lucet et in die latet ac tota nigra appa
ret. O si hec attēderēt q̄ in caducis suis diuicijs
gloriatur quiqꝫ quadā fetite carnis post
modicū in cinerē reuersure. nobilita potēcia
et dignitate extolluntur et alios cōtempnādo
deprimūt. quō in futuro vilissimi nigri et pu
tridi apparebūt. Puto qꝫ modo cordialit' de
testarent' gloria huiꝰ mūdi tpalē. Hoc scien
tes qd' impossibile est ut dicit Ihēo Z. vt ho
in celo et in terra appareat gloiosus ¶ Dixi z°

q̄ gl'a mundana ē nobis fugienda q̄r ē fragilis
sima nec est ulla stabilitate firmata · Sic na
q̄ est defectiua ut quelibet vaporosa ut fumo
sa sub̄a · Fumus em̄ q̄ntū in altū plus se eri
git tātō plus deficit donec penitus euanescit
Flos em̄ magni odoris et ad tp̄us mirabilis
venustatis ad modicū tactū solis vretis ares
cit et oīs gl'a eius perit · Sic mūdi gl'a · Vn
dicitur ysaie · xl° · Oīs caro fenū et oīs gl'a
eius q̄si flos feni · Exaruit fenū et flos eius
decidit et oīs gl'a eius deperijt · Amatores gl'e
tp̄alis gl'e siles sūt feno tectoꝝ qd' p̄us q̄m ē
uellatur exaruit · Vnde · Eccl'i · x° · Oīs potētatꝰ
breuis vita Rex ē hodie et cras morit' · Nam
ubi est nūc gl'a assueri regis qui sup̄ · cxxvij
p̄uīcias impauit · Vbi gl'a illius maximi Al
lexandri in cuius cōspectu oīs t'ra siluit · Ma
chabeoꝝ ca° p̄mo · Vbi nūc gl'a totius Romani
imperij qd' ad modū ferri oīa regna t're p̄do
mui t · Vbi nūc p̄ncipes mūdi et qui dn̄abat'
super bestias · Nōne oēs sicut peġrini et hospi
tes vnī' diei velocissime t'n'sierūt · Vere sic ·
Nā vnus ex eis nō remāsit q̄r ī vanitate de
fecerūt dies eoꝝ et āni eoꝝ cū festinatiōe · Nā
Comune mori mors nulli parcit honori Mors
fera mors nequā mors nulli parcit et equā · Dat
cinctus lecte tollit cū paup̄e regē · Itē · Forma
genus mores sapia res et hōres Morte viuit

subita sola manet merita · Tercio mūdana gl'a
ideo est nobis fugienda q̄ falsissima nulli seruās
pmissa sed hoīes oēs fallens in via · Que em̄
imperatorē quē principū nō decepit longam
em̄ et honorabilē vitā pacificā et securam po
tenciā suis pmittit · cū vnū momētū tpis vite
addere nō possit · Quis in tpali gl'a alexandro
filio ; nunq̄ vllū bellū perdidit · s; cū paucis
multitudinē sepe vicit · Nullā ciuitatē obsedit
quā nō ceperit · Nullā pruīciā vnq̄ inuasit quā
nō sue dicioni subiunxit · Et tamē qn̄do oīā se
subiugasse credidit et pacifice vita ducē spera
uit tūc in momēto veneno deperijt · Quid
ergo hanc mūdi gl'am sequeris a qua ī morte
iuuari nō poteris · Vn̄ petrus blesensis ī qdā
ep'la · Gloria mūdi fallax et seductoria suos de
cipit amatores · Quidq̄d em̄ uel in futuro p
mittit vel in p̄nti p̄tendit totū ad nichilū de
ueniet tanq̄ aq̄ decurrēs · Et ideo · Quod breui
ter durat quis prudens q̄rere curat · Quarto
mūdana gl'a ideo ē nobis fugiēda et cōtepnā
da q̄ maligmissīā in retbuēdo q̄ nō pducit ad
gl'am sed ad penā et cōfusione sempitnā · Vn̄
Osee · iiij · Gloriā in ignominiā cōmutabo vi
delicet in morte qn̄do gl'am trāsibit ī sūma ig
nominiā seu cōfusionē potēcia in ipotenciam
sapiā in ignominia et oīs delectacio ī maxima
pena Ita et iux° mesurā culpe erit et mesura

pene. Ita et iux͠ mesura culpe erit ⁊ msura pene
Na contra aiam que se ad mudanas vo
luptates effudit dns ỹrauit exrandescit sui
iudicij executoribus dicēs. Quatu exaltauit
se in delicijs tatu date ei tormetu et luctus
No est ergo dilctissime affectada neq amada
neq amada mudi gl͠a q͠ costat ex pdcis ee
vilissima fragilis et seductoria et maligna
Si vero ex hijs que ia sc͠pta sut no moueris
ad mudi gl͠am cotempnedā. Audi q̄lr glo
riosus Iheronimus alloquit͠ ypōs tpalis glē
amatores ita dicens. Ve ve vobis qui ad ce
loꝝ regna diuiciaꝝ itine festinatis. Nmi fa
cilius est trasire camelu forame acus qua
diuite intrare in regnu celoꝝ. No mea sunt
hec vba sed xpi. Si hec reuocabilis e sna
xpus omo no est deus. Celu inqt ide et tra
tnsibut vba aut mea no trasibut. Vlulate
vos miseri vento instabilis fortune nobiles et
potentes qui alios confuditis et taq ygno
biles coculcatis. Quia huius mudi vanita
tibus honoribusq et falsaꝝ dignitatu fumo
obfuscati. cu vre vite breuissime tela morte
velud a texente forte hac nocte succidetur
in inferno intrminabili fine pre alijs crua
ciamini cotinuo moriendo viuentes. In labo
ribus homi in mudo no estis ymo no solum
cu hominibus no feretis labores sed et laborates

viuere non permittitis. Tercio non cum hominibus sed cum diabolo flagellabimini. Quanto enim in mundo maior fuit gloria et leticia tanto maior in inferno erit pena preparata. Sed quid dicam Duodecim fatemur xpm apostolos elegisse quorum unus omnium solus bartholomeus carnis origine fuit nobilis et matheus diuicijs antequam apostolatum reciperet insistebat. Ceteri vero erant pauperrimi piscatores. Cur hec retuli audiatur. Si xpus verax est et si omnia que ex ore eius audiui mendacia non sunt huiusmodi hominum vix vnus aptus regno reperietur de mille. Nec vero eorum michi non credunt post modicum tempus in tormentis positi senciet. Sed forte quis veritatis lumine cecus iam mirabitur. Ad quem ego si ex hoc me interrogaret respondere. Nonne vincto credimus dampnari hominem mortali peccato. Sed si hoc inquiet ita est vix saluabitur vnus de centum milibus. Sed quid diues et mortalis fame aura pastus aliud est quam quoddam peccatorum omnium vas putidum. Vbi superbia ubi auaricia. vbi luxuria. nonne in diuitibus nobilibus et potentibus. Nonne et latrones sunt. qui et pauperum mercede violenter depredantur et eos deprimunt atque necant. Quid ex vbertate domus domini faciunt qui ut pauperibus necessaria ordinaret receperunt. Certe superfluitate vestimentorum superfluitati minime adduntur de pauperibus frigore

et nuditate morietibꝰ nō curātes Palacia et
magna erigūt edificia ut hiñanis oculis cō
teplent᷑ et paupes ī plateis moriūt ī comodis
Conuiuia frequēt aliȷs ꝑparat diuitibꝰ ut fer
culis delicatissimis sua ventris īplent in
cōuiuiā quibꝰ paupes fame pereūt · Nō
aliud est vita eoꝝ q̄ pctā · Si venter repletꝰ
ē tāta ciboꝝ copia · nōne ad fores adest luxu
ria · Quid ergo aplius loqr̄ cū omni mor
taliū lingua deficeret · vt que padiru faceret
intimarent · Nec deū nisi sompniado cog
noscūt · nec · se · vt puto morituros arbitra
tur · Non em̄ facile in pctō labit᷑ qui se mo
riturū cogitat et deū sibi fore iudicē non
ignorat · Vere nimis est imbecillus et mi
ser cui horū est memoria si cūcta diabolica
temptamēta nō facile vilipendit Idcirco
vere dicā · Si deū suū iudicē agnosceret
et si se mori crederent nō peccaret saltim
tā secure · Cur hiȷ miserrimi ad ecclesiam ꝑ
ꝑperāt · vt diuinis intersint misteriȷs · An vt
cōteplātur mulieꝝ hec sua est meditacō · hec
pdicacō et dei cognicio · Hic dīnā pcūtāt᷑
legē ut pecunias t̄ram et mare peragra
tes crebris vigiliȷs et meditacionibꝰ sibi
et filiȷs suas diuicias congreget · Certati vesti
mēta sua ī societate mira artificiȷ varietate fre
qūt᷑ mutet · qn̄ vt ludos hastiludia choreas p
caciones ebrietates magna ~~co~~ conuiuia

dilicata fercula

delicata fercula suis altnati exhibeat sodalibus
mulieres ad sua voluptatē explendā sufficiēt
habeat. Sed ve miseri quid facitis nō agnos
citis. Corpus ante tēpus destruitis et aiam
inficiatis. Vn̄ infirmitates et mors tā interim
pestime. nisi ex nimia ciboꝝ copia et frequēti
mulieꝝ usu. Deū deludē creditis. cte deluditis
vosmetipos. Pro corpe obliuistini aiam et ecce
corpus sil' cū aia destruitis ante tps. Et ideo
gaudete iocūdamī et letamī in hoc tā breuissimo
tpis spacio qd habetis ut postmodū cū diabolo
sine fine tpis lugeatis. Qd facitis ne differa
tis. frequētissime vestimēta pmutatis ne for
te vrā disppareat nobilitas. nec sint q vos ex
cedat ut in inferno verecūdiā recipiatis et cō
fusione. Ubi couiuia. ubi delicata fercula. ubi
vina preciosa melle mixta et aromatibus.
Properate epulemī et inebriamī nō enī post
mortē amplius facietis. sed cū diuite q cotidie
splendide epulabatur in tormētis gehenalibꝫ
guttā aque minimū poptabitis nec habere po
teritis. Agite solacia vrā in luxuriis explete
voluptates. Seminate in corruptōe ut de cor
ruptōe colligatis diuinā sētenciā quā iudex ille
iustus dabit in magno iudicii die dicēs. Ite
maledicti in ignē eternū qui patus est diabo
lo et angelis eius. Heu cor lapideū si cū tale
tibi cogitas ob huius mūdi parua solacia iminē

sentēciā nō formidas. Si illū expectas diē tam terribilē et crudelē in quo nō solū de luxuriis vestibus. voluptatibus ebrietatibꝰ et comessa cionibus et de toto tpe omisso quo vixisti. sed eciā oportebit te de qualibet locucione et cogi tatione vana dn̄o reddē racionem cur non emendaris. Cur moraris miser de die in diē cōuerti ad dn̄m. Cur te iā malorū tuorum nō penitet. Ecce mors pperat ut te cōterat die noctuqꝫ currens. Ecce diabolus se iā pperat ut te rapi piat. Ecce diuicie tue tibi deficiet. Ecce vermes corpus qd tanta enutris diligēcia exspectant vt illud rodat quousqꝫ iterū coniūctū anime cū illa penas habeat infinitas. Quid errādo per huius seculi uiā ī vanitatibus petis so lacia. Diuicias gloria et cetera tibi placita nō īuenies hic. quia hic nō sūt. Sed si vera queris gaudia ad illā celestē gloriā ppera ad quā fcūs es. Ibi certe vera sūt gaudia q ocl's nō vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascendit. Dimitte queso caduca et momēta nea. ut habere valeas etna et ppetua. Sed qd de hiis qui nec dei timore. nec amore. nec mor tis. nec tormētorū sbsequēciū terrore a pctīs. cessant. sꝫ dolent si vt optāt praua agere nō possint dicā. Ve vo miseri qui hic ridetis. qꝛ flebitis. Ve qui ista optatis gaudia tpalia quia vobis ūntis sustinebitis tormēta infer

nalia. Ecce modicum vobis restat tpis. Implete
mesuras maliciarum vrarum ut veniat super vos
oibus diuina indignacio. Fruamini hoc paruo tpe
in iocis et ebrietatibus plyis et contencionibus cho
reis et protracionibus nec vacuum tempus pterire
pmittatis. Quid moramini dum viuitis congre
gare filyis vris honores diuicias et potencias.
Vt eam augete nobilitatem et famam ut et vri pos
sint filij que fecistis explere quatenus cum illis
pariter in inferno ampliora paciamini tormenta.
Sed forte quis dicet. Benignus est deus et mi
sericors qui omnem pctorem ad se redeuntem recipit et
indulget. Verum quidem hoc esse fateor. Benignior
est dns quam creditur et vniciuique parcet ad se ut
coderet redeunti. Nonne benignus est dns qui tantas
iniurias tolerat a pctoribus dans eis tpis spa
cium ut emendent. Sed hoc noueris quod sicut be
nignus est tolerando ita iustus est puniendo. Sed
quis iterum dicet quod vir qui toto tpe quo vixit ma
lefecit in mortis articulo accepta penitencia a deo
veniam optinebit. Heu quam vana suspicacio et
falsa meditacio. Vir de cetu mulibus hominum
quorum semper mala fiunt vita mebitur indulgen
ciam habere vnus. Vir totus in pcto genitus et enu
tritus qui nec deum vidit vel cognouit nec de
eo audire voluit nec se peccasse cognoscat. nec
quid penitencia sit dormiendo nouit. totus adhuc
. secularibus inodatus negocyis. Que angustia

premit filiorum quos deserit, que infirmitas co
terit, quem dolor diviciarum et temporalium bonorum co
quatit, cum eis non posse frui amplius se cernit
quam accepta deo accipit penitenciam, quam non
acceptaret si adhuc se posse sanari crederet.
Certe concludam. Qui dum sanus est et iuve
nis deum offendere non formidat, in morte non me
rebitur divinam obtinere indulgenciam. Que namque
est penitencia quam sola quis accipit quia se vivere
amplius non posse cernit. Nam si ex infirmi
tate convalesceret, peior quam prius fieret. Hoc
non modicos peccatorum in mortis articulo ac
cepta penitencia convaluisse corpore et pe
iorasse vitam. Hoc teneo, hoc verum puto, hoc
multiplici experiencia didici, quod ei non est bonus
finis cui mala semper fuit vita. Qui peccata
re non timuit, sed mundi vanitatibus semper vixit.
Hec omnia Ieronimus. Pro hiis omnibus dilectissime mi si rec
te saperes, si tecum lumine oculorum e contempne et vilia
habe omnia, scilicet caducas mundi divicias et flam
eius gloriam propter eum qui est super omnia. Et quid prodest homini
si universum mundum lucretur, anime vero sue detrimentum
paciatur. Reatote omnem honorem seculi esse impedimentum
glorie et quoddam peremptorium salutis eterne. Quem
enim legimus a secularibus deliciis ad eternas delicias de
migrasse. O quam fallax et vana est gloria quam homines ab
invicem petunt et accipiunt et gloriam que a solo deo est non querunt.
Hoc si aliis vult proferri non collecta illius est qui dixit: Po
nam sedem meam ad aquilonem et similis ero altissimo. Sed cuius
ascendit cathedram eius videre timeat precipicium et ruina

Aug9 O q̄ felix qui btūs est q̄ solo desiderio eternita
tis inardescat· q̄z nec prosperitate attollitur· nec ad
uersitate quassatur· Et dū nil habet ī hoc mū
do q̄d diligit nichil est in mūdo q̄d pertimescat
Gloria hui9 mūdi nichil aliud est nisi queda̅
vana aurium inflacio· O ergo q̄ntū excecatus
es si hui9 mūdi flāmam q̄ris· Na ut ait Ancel
mus· Nō potes esse in honore sine labore· In
prelacione sine tribulacōe· In sublimitate
sine vanitate· Vn̄ carissime si prudenter pen
sares tuū q̄d de mūdi tpali honore incurris ad
uerses· procul dubio aīm tuū a seculi vanita
tibus cohiberes Speculū peccatricis aīe
Salbō De morte semp et ubiq̄ȝ timenda
et exspectanda Capittulum· Sextum

Memor esto quā mors nō tardat· Debit
ecci· xiiij· Cum multa bona cōferat hoi
mortis meoria ī multis sacre scripture
locis declarat· Vn̄ ecci xiij dicit· Memorare
nouissima tua et in eternū nō peccabis· Vbi
btūs Bernard9 ita dicit· Suma felicitas est
meditacio mortis assidua· Hac vbicuq̄ȝ homo
processerit secū portet et in eternū nō peccabit·
Item Augusti9· Nichil sic reuocat a peccatis
sicut frequens meditacio mortis· Hec ē enim
illa que facit hominē se humiliare oīa contep
nere et penitēciā aggredi sive acceptare Ideo 9
faciale contempnit oīa q̄ se semp cogitat moritu
rū· Na cōcupiscentia oculoȝ contempnitur· qn̄do
aliq̄s cogitat se tā breuit oīa relicturū· Totu

pisceria carnis despicitur du quis cosiderat qd corpus suu ppriu qn in istanti erit cibus vmiu Superbia vite spernitur du quis hoc corde pon derat qd ille q vult modo ee sup alios ponet in tra subtus pedes om vtina attenderet oes reges et pncipes et diuitijs habudates in hoc mudo quo a tam amplis palacijs sut desere di ad sepulchz tam strictu. Et a palacijs tam luminosis et fulgidis ad sepulchz tam horridu et obscuru. Et a palacijs floribus et pictis ymaginibus adornatis ad sepulchz ta fetidu Et a palacijs sic rebus oibus suppletis ad se pulchru ta indigens et egenu. Et a palacijs filijs et famulis adornatis ad sepulchz sic va cuu sic a filijs et amicis delictu. O ubi e illa preterita pompa. ubi preita gla ubi famuloz. subsequencu turba ubi vestimeta illa ta fulgida ubi cultura illa ta mollis et tenera. ubi fer cula illa ta varia et duisa. Heu q paulo ante viuebat i delicijs i palacio totq maducat a v mibus in sepulchro. Vn Innocecius ppa. Heu fres attedite. Ecce eni q paulo ante indutus et diues residebat in domo. ecce qn paup iacet in tumulo. Et q gloriosus incedebat in aula ecce qn deformis et despectus iacebat in tuba. Et q vescebat delicijs in cenaculo cosumit a vmibus in sepulchro. De hac eciam memoria mortis sic scribit Petrus dannani ad blanka comitissa

Pensandū sepe · e cū iā peccatrix aīā vinculo mici
pit carnis absolui qm̄ amaro terrore concutitur
quātis mordacis cōsciē stimulis laceratur · Recolit
vetita que commisit uidet mādata q̄ neglīgēt
contempsit · Dolet indulta pnīe tpa sese iā ma
nu perdidisse · Plorat īmobilē districte ultionis
articulū ineuitabilit̄ īminere · Manē satagit
exire cōpellit · Recuperare vult tpa pdita · sed nō
audit · Post tergu respiciens totius trāsacte vite
cursū velud vnū breuissimū deputat itineris
passū · Ante se oclōs dirigit et infinite ppētui
tatis spacia deprehendit · Plorat itaq̄ q̄ in
tā breui spacio acquire potuit omī seculoꝝ leti
ciā · Deflet etiā se ppt tā breuis illecebre volup
tatē · inenarrabile ppetue suauitatis amisisse
dulcedinē · Erubescit quia ppter carnē q̄ vmi
bus erit obnoxia aiam neglexit q̄ choris cāt
angelicis inferēda · Iā radios mētis attollit
et cū diuiciaꝝ īmortaliū glām cōteplat · eam
ppt vite hui9 inopiā se pdidisse cōfundit · Cumq̄
sb̄ se reflectit oclōs ad hui9 mūdi vallē tetramq̄
caliginē · sup se verō mirat etiā luminis claritā
tē liq̄do q̄ dephendit q̄ totū nox erat et tenebre
qd̄ in hoc mūdo amauit · Interea ocli cōtabescūt
et vtitur in capite · pectus palpitat · raucū
gutt anhelat paulatim dētes nigrescūt palles
cit ora · mēbra cūcta rigescūt · vene rūpūt in

corpe cor scidit in dolore. Du hec itaqz et huius
cemodi taqz vicina morti precedentia famulat
officia. assunt oia gesta sil et vba nec etia ipe
cogitacoes desut q oia amorz adusus actore
testiom reddut. Coactuatur cutta an respuetis
oclos et que cospite refugit coactus et iuitus
attendit. Adest ptea hinc horrenda demonu tba
Illinc vtus angelica i illo q medius e ligdo de
phendit. cui parti iure possessio reddat. Si si
pietatis in eo iuenit insignia visitacois ange
lice bladiciis delinit. atqz armoniace melodie
dulcedine vt exeat puocat. Q si eu sinistre pti
meritor ingredo et feditas squalor adiudi
cet intolerabili mox tiore cocutit. rpetim ipetu
violetia pturbat. pcipitat incidit ac de infeli
cis corporis ergastulo violet exire copellit. Tunc aia
vadit ad labia et itrogat labia qd vis o aia. Res
podz aia et dicit. Exire me opz. Dicut ei labia
No p nos itrasti nec p nos exibis. Tunc vadit
ad nares Et respondet sicut labia. Postea
venit ad oculos. Deinde ad aures. et non
potest per eas exire. Tande ad sumitate ca
pitis vadit et ibi exit quia ibi intrauit.
Tunc sedet super verticem capitis circuspi
ciens huc atqz illuc ~~et~~ concipiens maxi
mam tristiciam si est dampnanda et dicit
ad seipsam. O tu maledicta anima exo

O tu maledicta aīa extortati · latronis · furis adulteri fornicatoris feneratoris prauri · Tunc circumspicit illa īfelix aīa videt veste suā quā habuit in fonte baptismatis cādidā et īmaculatā nigriorē pice ac coruo · tūc miserabilr suspirat dicēs cū horribili fletu et clamore Heu heu q̄s mutauit veste mea · Nōne cādidior erat niue · et modo īmundior est pice et nigrior coruo · Tūc apparet diabolus q̄ seduxit eā et quē ipā secuta est in hoc mundo āgelus scilz sathane dicens ei · Noli mirari amica mea ego sū qui ꝑparaui t̄ hāc vestē sed tu nō sola es induta tali · sed maior pars totius mundi Tūc dicat aīa · Quis es tu · Diabolus rudet dicēs Nōne ego iā dixi tibi q̄ ego sū q̄ ꝑpa tu tibi has uestes et viā meā ondi tibi · mihi in oībus obedisti et credidisti et laborasti mecū et oē consiliū meū fecisti · Ideo habitabis mecū in regno · ubi tristicia sine leticia · ubi fames sine cibo vbi sitis sine potu · ubi tenebre sine luce · vbi fetor sine bono odore · ubi dolor sine solacio · vbi planctus sine remedio · vbi fletus sine intervallo ubi clamor sine silēcio · vbi ululatus sine moderācia · ubi ignis inextīguibilis sine refrigerio · ubi ventus validus sine trāquillitate · ubi frigus sine modo · ubi calor sine t̄mino · ubi oē malū sine oī bono O amica mea surge veni mecū · Ecce āgeli inferni venīt obuiā tibi et cantabūt tibi cāticū

dolorus et tristicie caticu amarū valde. Tuc
etiā apparebit ei angelus dei cui ipa comissa
fuerat a deo et dicet ei. Beatus q vitavit
hāc vestem i mudo. O qm infelix es amica
diaboli. o maledicta creatura o maledictio
dei oipotetis. Tetu fui et no vidisti me. docui
te et noluisti intelligere. Consului tibi et noluisti
audire me. Vade ergo modo i manus demo
nū et vide totū tartareū q ꝑparatus est tibi. Ja
opa tua iuditauerut te. Ex tuc vero quis
explicare valeat quot armate iniquorū acies
spirituū in insidiis lateant. qt fremetes amici
feralibꝰ telis instructi tuc insurgant a qbus
infelix aīa ad etna supplicia cū amaritudine
ꝑtrahit ei derisorie ipperantibus pena sua et
dicetibus. O iniqtu superbisti huc usqꝫ o q
splendide epulata es. o q curiose vestita fuisti
O q fortis q velox fuisti. Dic nobis. cur
modo no superbis. Cur mo no epulaīs. Cur
no vane vestireis. Cur no habes curā de divi
ciis tuis. Cur modo no solaciaris cū uxore tua
cū filiis et filiabus tuis et amicis tuis. Cur
no loqueris eis. Anima vero misera corpori
suo maledicit ita dicendo. O teplū diaboli
opa tua polluerut me. o maledctā terra.
o habitatio sathane. surge cito et venias me
cū ut videas loca tormetorū q sut mi ꝑparata
ꝑpter te in qbus ego ero usqꝫ ad diē iudicii

tu vero ex tuc metu eris in eade dampnacōe metnu · Maledcti sint ocli tui q̄ noluerūt in de luce veritatis et via iusticie dei · Maledcte sint aures tue q̄ noluerūt audire v̄ba vite etne · Maledcte sint nares tue q̄ noluerūt odore stoꝝ v̄tutū admitte · Maledcte sint lingue et labia tua q̄ nō gustauerūt etne patē gaudia nec aperuerūt ostiū oris ad laude sui cā toris · Maledicte sint man9 tue q̄ per eas nō sūt porrcte pauperibus elemosine · Maledicta sint pectoris tui precordia q̄ eructabat pessima consilia · Maledcti sint pedes tui q̄ ecclesie xi nō visitauerūt edes · Maledcta sint oia meb̄ra tua quia celoꝝ in exemerūt gaudia · Maledcta sint oia opa tua · q̄ etna michi adepta supplicia ¶ Ecce carissime de q̄nto periculo potes te liberare de q̄m magno tiore eripe si mō sep tiozatus fueris et de morte suspectus · Stude nūc talit viue ut in hora mortis valeas pocius gaude q̄m time · Disce nūc mori mūdo ut tūc incipias viue cum xp̄o · Disce nūc oia cōtēpnere ut tūc possis libere ad xp̄m pergere · Castiga nūc corp9 tuū per penitētiā · ut tūc valeas habere certā cōfidēciā · O q̄m felix q̄m prudens q̄ talis nūc nitit̄ esse ī vita qual optat inueniri ī morte · Age age nūc quidq̄d potes q̄z nescis q̄ndo morieris · nescis eciā q̄d tibi

post mortē sequet᷑. Noli cōfidē sup amicos et
proximos q̄z citius obliuiscēt᷑ tui q̄ estimas
Si nō es sollicitus pro tempō mō quis erit pro
te sollicitatus in futuro. Melius est nunc tempesti
ue prouidē et aliquid boni pmittē q̄ sup
alioꝝ auxilio sperāe. Du tēpus habes con
grega diuicias īmortales elcōsināꝝ largi
tōe. Fac nunc tibi amicos venerādo dei scōs
ut cū defeceris in hac vita illi te recipiat
in et̄na tabnacula. Gregꝰ Curādū nobis
est ut cū magnis cotidie fletibus cogitādū
q̄ seuus sua in nobi opa reqrēs in die nr̄i
exitus pnceps huiꝰ mūdi veniet. Bernīdꝰ
Quis iquit ille pauor erit o aīā mea cū di
missis oībus quoꝝ ē tibi tā iocūda p̄ncia tā
ḡtus aspectus sola penitus ī incognita re
gionē egrediēris et occursātia tibi catuati
orruē teterrima illa mōstra videbis. Quis
ī die tāte necessitatis occurret. Quis tuebit᷑
a rugietibus p̄patus ad escā. Nēs cōsolabit᷑
Nēs deducet. Sed occurrūt vtiqꝫ iustoꝝ aīabꝫ
angeli scī demones arcendo ne illas execūtes
īpediāt ac ipsās in celū cū gaudio deferendo
Porro de iniq̄ꝝ aīāꝝ exitu dicat bernardꝰ
q̄ ē illis horror in exitu. dolor in trāsitu pudor
ī cōspcū g̃le magni dei. Vn̄ p̄s. Mors pctōꝝ
pessīa. Mala ī amissiōe mūdi. peior ī corpis
et aīē sepacōē. pessima ī vīmis cōtrōe ꝛ ignis

cocrematoe et qd oim pessimu e m dine tote
platoris pruacoe ¶ Cosidera ergo dilcissie mi
frequet qd mors no pot declari ho mortis no
pot iuestigari tepus a deo pordinatu no pot
imutari · O vita secura ubi costia pura ubi
mors sine formidine expectat cu dulcedine
adoptatur · et cu deuocoe acceptatur · Bona
siquide est mors iusti ppt requiem · melior ppt
nouitate · optia pter securitate Speculu
peccatricis aie · Die dominica De
gaudiys paradisi et penis inferni
Capitulu septimum

O Culus no vidit nec auris audiuit nec
in cor homis ascederut q pparauit deus
hys q diligut eu · Scribitur i pma
epla ad chor ii° ca° · O aia peccatrix et misera
ut tibi ia vilescat oia q sut in tris attende
diligent q et quta sint q pparant elcis dei in
celis · Vn scredu q tot et tanta gaudia sut in
celis q oes arismetrici hui9 mudi no posset
ea enumerare · oes geometri no possent ea
mesurare oes gramatici rethorici dialetici non
possent ea smonibus explicare · q oclis no vidt
nec auris audiuit etc · Gaudebut qppe sci sup
se dei visioe · Infra se de celi et aliar creaturar
corpaliu pulchitudine · Int se de corpis et aie
glorificacoe · Iux se de angelor et homi associa
toe · Ancelm9 vo · ponit septe bona corpis et

septe bona aīe q̄ iusti hebūt in celestis p̄rie bti
tudinē. Et p̄imo ponit bō corp̄is que sūt pulch
tudo velocitas fortitudo libtas. sanitas voluptas
et̄nitas iustoꝝ dicēs. In illa ergo vita iustoꝝ
pulchitudo solis pulchitudini que septēt̄pliat
q̄ modo sit speciosior erit adeq̄bit quēadmodū
diuina sc̄ptura testat̄ fulgebūt iusti in ꝗ̄nis
sicut sol in regno p̄ris eoꝝ. Velocitas nos
tāta comitat ut ip̄is angelis dei eq̄ siles sim
q̄ a celis ad terras et a t̄ris in celū dicto cia
us dilabūtur. Huius quoq̄ velocitatis in radio
solis licet intueri q̄ statī orto sole in plaga
orīētali ꝑtingit in ultīo plage occidētalis ut
in eo ꝑpēdamus nō ēē īpossibile qd̄ de n̄rā dia
mus uelocitate futura. cū in rebus aīatis sole
at ēē maior velocitas q̄ īaīatis. Prualebūt
viribus q̄cūq̄ meruerit supnis ciuibus assōciari
ī tātū ut nullatenus illis obsistē quidq̄ vale
at. uel si mouēdo ul' eūtēdo voluerit quid a
suo statu quomodocūq̄ diūtē nō illico cedat
nec in eo qd̄ dicimus maiori conatu laborabit
q̄ nos modo ī motu oclōꝝ n̄roꝝ. Ne q̄so ex
cidat aīo quā adipiscēm angeloꝝ silitudo
q̄tis si h' aut hijs que dicturi sumus aliud ex
ēplū nō occurit ipā occurat atq̄ in q̄bus āgel'
valē cōsistit etiā eque nō valē pbet et asse
rat. Quicūq̄ ergo fuerit angeloꝝ silitudine

assecuti eorum quoque securitate necessario assequatur
Itaque sicut angelis nichil obsistit. nec aliquid
eos impedire uel constringere potest quin pro uelle
suo cuncta liberrime penetrent. Ita non erit ob
staculum ullum quod nos retardet nec clausura que
nos detineat nec elementum quod nos ad uelle per
obsistat. De sanitate quid melius dici potest
quam quod propheta canit. Salus inquit iustorum a domino. Ubi
autem fuerit vera salus quam subire poterit infirmitas
Crede et incunctanter astrue licet sanitatem uite
future ita iugem et incommutabilem ac inmobilem
fore ut ineffabili quadam atque sensibili suauitatis
dulcedine totum hominem repleat et omne quod alicuius
in se vicissitudinis mutabilitatis aut lesionis
suspicionis pretendere queat procul arceat atque repellat
In illa futura vita inestimabilis quedam delecta
tio bonos inebriabit et dulcedine sui totos eos ines
timabili exundantia saciabit. Quid dixi totos.
Oculos aures nares os manus pedes guttur
cor iecur pulmo ossa medulli exta eciam ipsa
et cuncta singillatim singula quoque membra eorum in
communi tam mirabili delectationis et dulcedinis sensu con
plebuntur ut vere totus homo torrente voluptatis dei
potetur et ubertate domus eius inebrietur. Cui ergo
hec bona fuerit adeptus non intelligo ad quid
corporis sui pro commodo ulterius porrigat affectus
Volumus assit ei quam cunctos appetere deprimus

diuturnitas vite. Sed ista illi minime deerit. qr
iusti in ppetuum viuent. Sunt etiā alia q quidem
hijs que digessimus nō minus amati sed ad aīaz
sicut illa ad corpus referuntur. q nichilominus
in septenario nr̄o cōstituta nō modicū placent
menti que ipoz fuit sapori imbuta. Sunt aut
hec sapiencia amicicia concordia ptās honor secu
ritas gaudium. Sapiā ergo tanta ī futura bonis
erit ut eoz que scire voluerint nichil sit qd ig
noret. Scient enī cuncta que sciencda sunt. Sciet
deus tā ea q preterita sunt q q huius secli sunt fu
tura. Ibi a singlis oēs ibi ab oibus singli cog
noscentur. Necqq̄ omo latebit q patria q
gente q stirpe quis editus fuerit uel qd ī vita
fecerit. ¶ Amicicia tantū singlaris sit intima
erga singlos suo feruore complebit ut amor
cuiusqz in quēqz sufficiat cuiqz pserti cū oēs sint
vnū corpus xp̄i et xp̄us q est pax ipa sit om
caput. Nec minori se affcū coplectatr qj meb
vnius corpis sibi inuice copulatr. Amabis ergo
oēs ut teipm et amaberis ab oibus ut tpi a se
putas habūdās eris ī dilcōe qm hoc t eit in
possessione. Attn ipa tn̄si et cōteplai ipm p
que hec bona t puenere et papies qr ille plus
qm tu ipm et qr oēs alij incompabilit ama
bit te et tu sup teipm ineffabili qdā suauitate
ipm amabis. Sic itaqz erit tāta ī cunctis co
cordia ut ī nullo sencies aliquē discrepare ab
eo qd te constituerit uelle. Corpus vnū eius

catlia vna eimus · sponsa xpi erimus · quicquid ibi
erimus · Non ergo maior inter nos discordia erit
quam nunc est inter omnia corporis membra · Verum sicut vi
des in motu oculorum quod illuc quo vnus vertitur mox a
lius sequitur Ita quocumque uelle tuum conuerteris vel
le omnium sine discrepatione illico tibi presto habebis
Nunc dixi omnium · Ipsa dei uoluntas non erit a tua
diuersa · sed sicut tu quod ille ita ille maxime quod
tu · Caput namque a suo corpore quomodo discreparet
Cum itaque deum et omnes tue voluntati concordes habue
ris profecto nichil voles quod non possis · Omnipo
tens eris ergo voluntatis tue quem ipsum omnipote
tem habebis in omnibus concordantem voluntati tue · Ita
quod cum hec tibi tanta putas affuerit honor condecens
putati minime deerit · Igitur dum possessione horum bonorum
que digessimus felix fueris nonne sufficies tibi
videberis · Maxime inquis · Itaque cum ipsa vita per pe
tuo duret in illa vita ut hec omnia tibi habenti · secu
ritas quoque ea amplius non perdendi certa arriserit
obsecro quid existimas tibi erit · Beatus ergo tan
torum bonorum perpetuo eis nec aliquid tibi aduersari voletis
incursu timebis · potestne ergo illius gaudii modus
a quoquam homine penetrari · Cum ultra mille milia et
decies milies centena milia innumerabiles ibi
sint et omnes eadem beatitudine perfruantur nec ullus
eorum sit qui non tantum de bono alterius gaudeat
quantum de suo · Preterea uidentes deum ipsum quem ipsi
super se amabunt · ipsum amantem et intelligentes me
narrabiliter plus quam se ipsos illos amantem in gloria eius

inica et ineffabili exultacōe exultabut. Cum ergo iusti fuerit tanta felicitate bti. Restat ut iniusti per contrariu sint iestimabili q̄da īfelicitate miseri. Sicut em̄ iustos inira pulchritudo uelocitas fortitudo libertas sanitas voluptas alacres faciat et iubilātes. Ita iniustos inanis iestimabilis feditas tarditas imbecillitas s̄uitus languor atq̄ dolor merētes reddit et eiulantes. Hanc diuturnitatē vite quā iusti pro fruendis bonis summo amore cōplectetur Iniusti pro inexinabili pena q̄ torq̄butur qm̄ ierit illis summo odio exetrabūtur. De sapiā veō quid dicā nō īuenio nisi q̄ sicut iustis erit in gaudiū et honorē ita iniustis quidq̄d sciet erit i merorē et cōfusionē. Amicicia aute q̄ iuicē pij summa iocūditate copulabūtur si q̄ impijs erit i tormētū illis erit. Quo em̄ magi quosq̄ amabūt eo magis i eorū pena dolebūt. Discordiā habebūt cū oī creatura et oīs cr̄atura discordabit cū illis. Hinc ergo p̄ p̄tāte bonorū tāta eos īpotētia sequet̄ ut oīno nichil eorū que voluerit possint et q̄dq̄d habuerit nolint. Igit̄ pro honore scōrū obtinebūt p̄hēne opprobriū. Et hec quo fine claudetur. Vere sicut amici dei securi erūt se nūq̄ amissuros bona sua. Ita isti inimici dei oīno desperabūt se amplius perdituros iā hec mala sua. Pro eterno igit̄ et ineffabili gaudio bonorū hereditabūt incogita

bile ꝯstricta oēs q̄ pro impenitudine reatus sui
transituri sūt ī societate demoniorum. hec Anselmus
In illa ergo futura btitudine ut ait btūs Augustinus
deus oēs sensus btōrum spuali et ineffabili de
lectacoē reficiet cū tpe obiectū om̄ sensuū
sit futurus. Erit namqȝ deus speculū visui. cy
thara auditui. mel gustui. balsamū olofactui
flos tactui. qȝ ppterea deus homo fcūs est ut to
tū hominē in se btificaret. Unde sensus interior
reficietur ī ꝯtemplacoē diuinitatis et sensus
exterior in ꝯteplacoē humanitatis. Et breuiter
secundū Augustinum et Gregorium tāta ē ibi pulchri
tudo iusticie tāta iocunditas lucis eterne ut etiā
nō liceret in ea amplius viuere seu manere nisi
qntū vnius diei mora ppter hoc innumerabiles
huius vite dies pleni delicijs et affluencia tpaliu
bonorum recte meritoqȝ ꝯtēpneret. Nō enī falso
aut puo affcū dcīn ē. quia melior ē dies vna
ī atris tuis sup milia. Bernardus. Quis in hac
vita pensare pot qnta sit illa felicitas btōrum
vide deū viuere cū deo. viuere de deo eē cū deo q̄
erit oīa ī oibus habē deū q̄ est sūmū bonū. et
ubi ē sūmū bonū ubi est sūma felicitas. sūma
iocunditas vera libtas. pfcā caritas etna secu
ritas et secura eternitas. Augustinus O gaudiū super
gaudiū uidē deū q̄ fecit eū q̄ saluauit eū q̄ glo
rificauit eū. uidē faciē dei sui qd ē sūmū bonum
gaudiū angelorum atqȝ om̄ sctorum. Qui quidē deus
scdm Gregorium tm̄ inestimabilis pulchritudinis ē

ut angeli qui solem septeplicat sua vincat pul
chritudine iugiter in eum insaciabilit desiderat
prospicere It Augustinus Nulla ibi cōsurget ma
licia · nulla carnis miseria nulla iam peccādi
voluntas nec delinquēdi potestas · s3 totū exulta
cio · totū leticia · possidebit hoies angelis socia
ti · O aīa mea iam audiuisti qnta sint istorum
gaudia qm grandis leticia qnta serenitas qnta
iocūditas illius superne ciuitatis · O felix
iocūditas o iocūda felicitas scōs uide cū scīs
ēē et ēē scīm · Deū uide et deū habe īmetnū et
vltra Si cotidie oporteret nos tormēta pferre
si ipam gehēnā longo tpe tolerare ut xpm in
glā suā videre possemus et scīs eius sociari ·
nōne dignū erat pati oē qd triste ē ut tāte
glē tātiq3 boni participes haberem Qua
ppter aīa mea a turba terrenorum desideriorū
secessū mentis petamus et inde a secreto cordis
illicitarum cogitationū tumultus expellētes et
intētione etne patrie ī amorē intime gētis
anhelātes īuertam ad ciuitatē celestē in q
scripti sumus et ciues decreti · Sicut ergo ciues
scōrum et domestici dei et sicut hedes dei cohedes
aut xpi · ut ad eū cito peruenire valeamus · Si
qramus quō hoc fieri potest qbus meritis ut aux
ilijs · Audi · Res ista posita ē in volūtate facie
tis · qm regnū celorum vim patit · Regnum celorum
o homo aliud nō querit preciū nisi teipm Tātū

valet quantum es. Te da et habes illud. Quid tractas de precio. Cristus semetipsum tradidit ut acquireret te regnum deo patri. Ita tu temetipsum da ut sis regnum eius. ac non regnet peccatum in tuo mortali corpore. sed spiritus in acquisicionem vite. O anima peccatrix et misera si hec que tibi iam dixi de gaudiis et excellenciis quibus sancti et electi dei inestimabiliter gaudebunt in regno celorum non te moueat ad promerendum per penitenciam et per opera virtuosa cum gracia dei regnum celeste/ timeas et paueas atque time deo considera miserabiles condiciones et penalitates inferni ciuitatis diaboli ut timore et fauore resurgas et conuertaris ad dominum deum tuum toto corde. ¶. De quibus penis sciendum quod cum in dampnatis sit diuersitas peccatorum erit diuersitas penarum. Unus quidem gehenne ignis credendus est sed non uno modo cruciat peccatores omnes. vnusquisque enim quantum exigit culpa tantum ex senciat de pena. Sicut ab eodem igne aliter urit palea aliter ligna aliter ferrum. Iste ignis taliter inflamatus est et ab ira iudicis succensus quod nouo succendio non indigebit usque in sempiternum. Job. xxj. Deuorabit eos ignis qui non succenditur. De acritate huius ignis dixit beatus Sebastianus cui angelus ad aurem stabat quod ignis iste sensibilis ita se habet ad ignem gehenale sicut ignis in pariete depictus ad istum sensibilem. De isto igne sensibili

Vsideru erit i inferno aliquid obscuri luminis
quo dapnati uidere possint unde doleat non
unde letetur. Eos quippe quos reprobi nunc
mordinate dilexerunt secum tunc in tormentis vide
bunt ut penam proprie tormenctionis exaggeret car
nalis cognatio auctori preposita pari ante ocu
los ultione dapnati. ¶ Hic solet quari an dap
nati videant gloriam sanctorum. Ad hoc rudet beatus
Gregorius i omelia de diuite epulone sic di
cens. Credendum est quod ante retribucionem extremi iu
dicij iniusti i requie quosdam iustos conspiciunt ut
eos videntes in gaudio non solum de suo supplicio
sed etiam de illorum bono cruciantur. Iusti vero in tor
mentis semper intuentur iniustos ut hinc eorum gaudium
crescat quod malum conspiciunt quod misericorditer eua
serunt. Tantoque maiores ereptori suo grates
referunt quanto vident in aliis quod ipsi perpeti si essent
relicti potuissent. Et ut idem alibi ait. Non
fuscabit beatitudinem iustorum aspecta pena repro
borum quia ubi iam compassio miserie non erit beatorum
leticiam minuere non valebit. Et si enim in natura
sue bonitatis miam habent iam tunc auctoris sue
iustitie coniuncti tanta rectitudine constringentur ut
nulla ad reprobos compassione moueantur. Unde
dicit prosper quod tunc filiorum parentum coniugum mise
ria beatos contristari non poterit videbunt. Vide
bunt aut dampnati beatos ante diem iudicij non

hoc modo quod gloriam eorum qualis sit cognoscat. sed solummodo cognoscent eos esse in gloria quadam inestimabili. Et ex hoc cruciabuntur. tum propter inuidiam dolentes de felicitate bonorum. tum propter hoc quod ipsi talem gloriam amiserunt. Sed post diem iudicii omnino visione beatorum privabuntur. Nec tamen ex hoc eorum pena minuetur sed augebitur quia memoriam habebunt glorie beatorum quam in iudicio vel ante iudicium viderunt et hoc erit eis in tormentum. Sed ulterius affligetur in hoc quod iudicabunt se indignos reputari etiam uidere gloriam quam sancti merentur habere. Iterum potest queri. An dampnati uideant ea que in hoc mundo aguntur. Ad hoc rndet Gregorius in duodecimo libro moralium pertractans illud Job xiv. Siue nobiles fuerint filii eius siue ignobiles non intelliget. Sicut hii qui adhuc viuentes sunt mortuorum anime quo loco habeant ignorant ita mortui vitam in carne viuencium post eos qualiter disponatur nesciunt quia vita spiritus longe est a vita carnis. Quod tamen de animabus sanctis sentiendum non est quia qui intus omnipotentis claritatem vident nullomodo credendum quod sit foris aliquid quod ignoret. Homines ergo vident que fiunt circa suos mali aut non. Et si dicas magis distat a dampnatis gloria beatorum quam ea que in hoc mundo sunt et aguntur sed ipsi non vident ea que apud nos aguntur ergo multominus possunt videre gloriam beatorum dico ea que hic aguntur

no ita affligeret dapnatos i inferno si videret sicut gl'ia sco℞ inspecta. Unde ita no ondutur dampnatis ea que hic aguntur sicut sco℞ gl'ia quibus etia eo℞ que hic agunt ondant eis ea q i eis istitiā augere possut licet per se no videant ¶ Ite querit utrum dapnati in iferno velint omno alios ee dapnatos. Ad hoc dico qd sicut in btis in pria erit pfectissima caritas ita i dapnatis erit perfectissimu odiu. Unde sicut sci gaudebut de oibus bonis ita et mali de oibus bonis dolebut. Unde felicitas sco℞ osiderata eos maxime affligit vn vellet oes bonos ee dapnatos. Tanta em erit inudia i dapnatis qp etia ppinquo℞ gl'e inudebut cu ipi sint in suma miseria cu etia in hac vita no accidat crescete inudia. Sed tame minq inudet ppinqs qm alijs. Et maior eet eo℞ pena si oes ppinqui dapnaretur et alij saluaretur qm si aliquis de suis ppinquis saluaret. Et exinde fuit qp di ues peciit fres suos a dapnatoe eripi. Sciebat em qp aliqui eriperetur maluisset tame fres suos no cu oibus alijs dapnari. Et sic ab qp quibus ex dapnato℞ mltitudine pena sin glo℞ augeatur tm tm superescit odiu et inudia qp magis eligunt torqri cu mltis qm cu minq soli ¶. Queri etia pt. An mortui maxime dapnati sciat uel recordetur ea q hic sciverit Ad hoc dico qp in dapnatis erit consideracio

eorum que prius strucrut ut materie tristicie nō habent delectacionis causa. Considerabunt enim et mala que gesserunt ex quibus dapnati sunt et bona q amiserunt. et ex utroque torquebuntur. Preterea scias qd duplex pena in igne erit in inferno scilicet pena dampni et pena sensus qs tangit xpus mathei vij° ubi dicit Omnis arbor q nō facit fructum bonum excidetur et in igne mittetur. De pena sensus q multiplex est dicit btūs Gregorius Mathei viij° Eiicietur in tenebras exteriores. In inferno erit frigus insuperabile. ignis inextinguibilis vermis imortalis. fetor intolerabilis tenebre palpabiles. flagella cedencium. horrida visio demonum. confusio peccatorum et desperacio omni bonorum. Itaque dapnati pleni erunt omni miseria et dolore habebunt enim fletum in oculis. stridore in dentibus fetore in naribus. gemitum in vocibus terrore in auribus. vincula in manibus et pedibus. ignisque ardore in membris suis omnibus. Unde quidam ait. Infernus est fovea mortifera penis omnibus et miserijs referta. Ibi ut scribitur ysaie xiij. Unusquisque ad proximum suum stupebit facies combuste vultus eorum Baruth vj. Nigre sunt facies eorum a fumo Nam omnes vultus peccatorum redigentur in olla ut habetur Johelis ij°. Item acerbitas penarum infernalium potest considerari ex fletu et stridore dencium ex desiderio mortis ex manducacione linguarum et blasphemia creatoris et ex multis alijs huius similibus q omnia ibide

sint vetuita ut patet ex varijs locis scripturarum
Vnde Apocal' xvi. Comederunt linguas suas pre
dolore et blasphemauerunt deum celi pro doloribus
et vulneribus suis. Tanta enim acerbitas pena
rum quam patiuntur vita qua omnes appetunt spreta et
contempta morte qua omnes fugiunt ardenti desi
derio affectabunt. Apocal' ix. In diebus illis
querent homines mortem et non inuenient eam et deside
rabunt mori et fugiet mors ab eis. Crisost'
Ibi quid agemus. Quid videbimus. Nichil
erit ibi nisi stridor dencium nisi vlulatus et
fletus et sera penitencia cessantibus vndique auxi
lijs et vndique inualescentibus penis. sed nec solacium
quidem vsque vllum. Nulli enim occurrunt o
culis nostris nisi soli penarum ministri et facies
vndique dira tortorum et quod est omni deterius
nec aeris quidem tenuis vllum erit solatium aut
lucis. In hijs autem positus quis tremor, immo quam
resolutio viscerum est diuulsioque membrorum. Que
autem quante omnibus sensibus cruces nullus nunc
poterit sermo explicare. De pena dampni
sic dicit Crisostomus. Nonnulli imperitorum putabunt
sibi esse satis et optabile videri si gehenna
tantummodo careat. ego autem multo grauiores quam
gehennam esse dico cruciatus remoueri et abici
ab illa gloria excludi ab illis bonis que preparata
sunt sanctis. Intolerabilis quidem res est gehenna
et supplicium illud horribile tamen si mille

aliquis ponat gehennas nichil tale dicturus
est quale est a bonitate illius gloriae honore expelli odio
xpi haberi et ab illo audire non novi vos. Et
tamen decem milia melius est sustinere fulmina
quam vultum illum mansuetudinis pietatisque plenum
nos adversantem videre et illos tocius tranquillita
tis oculos neque quam nos aspicere sustinentes. Sed
nequaquam istud patiamur o unigenite fili dei ne
que experiamur intollerabile illud horrendumque sup
plicium. Hec crisostomus. Ve nobis quod de hiis
malis non cogitamus. sed quasi secure torpentes
et omne curae negligentes ad hec sine cessacione
properamus. ¶ Sed dicet forte aliquis videtur quod
iniustus est deus quod homo pro uno peccato mortali
una hora perpetrato eternaliter punitur. Hanc questionem
movet Gregorius et solvit sic in dialogo. Scire
re inquit petrus velim quomodo iustum sit ut culpa que
cum fine perpetrata est sine fine puniatur. Et respondet
Gregorius. Hoc recte diceretur si districtus iudex
non corda hominum sed facta pensaret. Iniqui enim ideo
cum fine deliquerunt quia cum fine vixerunt. Nam volu
issent utique si potuissent sine fine vivere ut po
tuissent sine fine peccare. Ostendunt enim quia
in peccato semper vivere cupiunt qui numquam desinunt pec
care dum vivunt. Ad magnam ergo iusticiam iudican
tis pertinet ut numquam careat supplicio qui in hac
vita numquam voluerit carere peccato. Et nullus
detur iniquo terminus ulcionis quia quamdiu valuit
habere noluit terminum criminis. Alia racio

qre pctm mortale obligat ad etna penā pot
sumi ex pte eius in quē peccat q est infinite bo
nitatis et potēcie sicut et deus. Unde et offen
sa eius infinita pena digna est qz qnto e ma
ior in quē peccatur tāto magis pctm punit
sedm phm vi° ethicor. Et crisostomus dicat. Ois
iuria talis est qlis fuerit psona paciens iuria
in magna eni persona et si modica iuria
fuerit facta magna est. In modica psona et
si magna iuria facta fuit modica esse videt
Hec oia dilcissime michi cognosces et corde
iugit recolens esto sollicitus de salute tua et
istud etnu et crudele infernale suppliciu res
pice. Considera in temetipso que sut utilia
et saluba aie tue. Quid melius e in pnti
seculo pro pctis plangere et penites crebrius
obsecrare. Aut ibi i igne etnu sine aliq utili
tate deflere: In hoc eni brevi tpe per penitēcia
et lacimas indulgēcia psolationeqz mereris
Plange ergo hic modicu dilcissime ut ne pla
gas ibi in secula seculor. Humiliare hic ne
humilieris ibi in exteiozibus tenebs et mitta
ris in igne inextinguibilem. Beatus ille q h
positus festinaverit in die iudicij dignus in
venie. Miserabilis vo q peccado se indignu
a glā dni se constitueit. In illa hora nubes
rapient oes scos sursu in celu. Impios aut

diaboli rapiet mittere i caminu ignis ardentis
Quis dabit capiti meo aqm imensa et ocu
lis meis fonte lacmarum iugit emanante ut plo
re merpm die ac nocte obsecras dnm ne in
dignus iuenar in illa hora aduentus eius
Et ne ut audia illa sentencia formidanda Dyste
de a me operarius iniquitatis nescio te q sis
Quod a nobis auertat ihus xpus dns noster
q viuit et regnat eternaliter Amen

Explicit perutilis tractatulus pro peccatoribus
mundiqz huius amatoribus q intitulatur Aureu
speculu peccatoris aie a quoda Cartusien collectum

Mors sperat fuga nulla patet mortale tributum
Soluere nature lege tenetur homo
Du viuus memori mete memeto mori
Vita breuis velud vmbra leuis fugit et annichilatur
Hic vadit subitoqz cadit dum stare putatur
Nunc locus est flendi locus est pcta lugendi
Postea gaudebut qui nuc sua crimina flebut
Nd sibi quisqz serit pritus tpe vite
Hoc sibi messis erit du dicitur ite venite
Cur me putrescam componens vnnbq escam
Vt plus putrescam sub stercore qndo qescam

~~Finitu p me Ottone vand haye vicar~~
~~in wesel Anno iij xxxl° i pfesto concepcion marie~~